

RAPORT STUDIMOR

Tranzicioni i Energjitik në Sektorin e Energjisë së Rinovueshme në Shqipëri: Integrimi i Gazit, Erës dhe Energjisë Diellore në Raportimin EITI



Autori: Elton Hysko,
Avokat

Korrik 2025

Tabela e Përmbajtjes

1. *Përmbledhje Ekzekutive*
2. *Hyrje*
 - 2.1 *Qëllimi*
 - 2.2 *Metodologjia*
 - 2.3 *Fusha e mbulimit*
3. *Strategjia Kombëtare e Energjisë*
4. *Pasqyrë e Sektorit*
 - 4.1 *Kapaciteti i Instaluar dhe Projektet*
 - 4.2 *Tendencat e Investimeve*
 - 4.3 *Transparenca e të Dhënave*
5. *Sfidat në Transparencë dhe Qeverisje*
 - 5.1 *Qasja në Informacion*
 - 5.2 *Angazhimi i Aktorëve*
 - 5.3 *Praktikat e Mira*
6. *Përafrimi me Standardin EITI 2023*
 - 6.1 *Dispozitat Përkatëse*
 - 6.2 *Mundësitë për Integrim*
7. *Rekomandime dhe Modele*
 - 7.1 *Reforma Ligjore dhe Institucionale*
 - 7.2 *Modeli i Raportimit për EITI*
 - 7.3 *Angazhimi i Aktorëve*
 - 7.4 *Rritja e Kapaciteteve*
8. *Shembuj Rastesh*
 - 8.1 *Parku Diellor i Karavastasë*
 - 8.2 *Parku Diellor i Spitallës*
 - 8.3 *TAP dhe Infrastruktura e Gazit*
9. *Përfundime*
10. *Lista e Referencave*
11. *Aneks*
 - Aneksi 1: Përmbledhje e Dispozitave Ligjore*
 - Aneksi 2: Modeli i Raportimit për Energjinë e Rinovueshme sipas EITI*
 - Aneksi 3: Matrica e Mandateve Institucionale*

Përmbledhje Ekzekutive

Ky studim ofron një vlerësim të plotë të situatës aktuale të sektorit të energjisë së rinovueshme në Shqipëri—me fokus të veçantë në energjinë nga era dhe dielli—në kontekstin e agjendës më të gjerë të kalimit të vendit drejt energjisë së pastër, si dhe në rolin e gazit natyror si një burim tranzitor. Analiza zhvillohet në përputhje me Standardin EITI 2023, duke theksuar rëndësinë e transparencës, llogaridhënies dhe qeverisjes së qëndrueshme në zhvillimin e sektorit energjetik. Me avancimin e Shqipërisë drejt dekarbonizimit, diversifikimit të burimeve të energjisë dhe integritetit rajonal, përfshirja e sektorëve të energjisë së rinovueshme dhe gazit si burim tranzitor energjie në raportimin EITI shfaqet si një domosdoshmëri strategjike dhe një mundësi qeverisëse.

Studimi identifikon dhe analizon në mënyrë kritike kuadrin ligjor, institucional dhe operacional që rregullon nënsistemet e rinovueshme dhe të gazit, duke evidentuar zhvillime të rëndësishme. Shqipëria ka shënuar përparime të dukshme në liberalizimin e tregjeve të energjisë dhe në krijimin e kushteve lehtësuese për pjesëmarrjen e sektorit privat, veçanërisht në fushat e energjisë diellore dhe asaj me erë.

Në veçanti, proceset e licencimit dhe ankandit për energjinë e rinovueshme, megjithëse të përmirësuara vitet e fundit, duhet të garantojnë publikimin e të dhënave të detajuara dhe të aksesueshme për publikun, për të mundësuar mbikëqyrje efektive nga shoqëria civile dhe komunitetet lokale. Në sektorin e gazit, roli në rritje i Shqipërisë si vend tranzit dhe konsumator—veçanërisht në kontekstin e Gazsjellësit Trans Adriatik (TAP) dhe ndërlidhjeve të ardhshme—nxjerr në pah nevojën për zhvillim infrastrukturë dhe për rregullimin e kushteve kontraktuale.

Gjithashtu, rritja e rolit të investimeve nga sektori privat, përmes investimeve të huaja direkte (FDI), partneriteteve publike-private (PPP) dhe ankandëve të gjelbërta, shton kompleksitet në ruajtjen e parimeve të transparencës dhe llogaridhënies në të gjitha projektet.

Për të adresuar këto çështje, studimi propozon një grup rekomandimesh konkrete, përfshirë:

- Zgjerimin e fushës së raportimit EITI në Shqipëri për të përfshirë projektet e infrastrukturës për energjinë diellore, me erë dhe gaz, duke përfshirë licencat, të ardhurat dhe kushtet kontraktore;
- Forcimin e koordinimit ndërinstitucional dhe standardizimin e mbledhjes dhe publikimit të të dhënave ndërmjet agjencive kyçe të energjisë;
- Rishikimin ose përditësimin e kuadrit ligjor dhe rregullator për të detyruar dispozita të transparencës për të gjitha projektet energjetike, përfshirë ato në sektorët e rinovueshëm dhe të gazit;
- Integrimin e deklarimeve në nivel projekti dhe të dhënave për pronësinë përfituese për të gjithë operatorët e licencuar në fushën e energjisë së rinovueshme dhe të gazit në raportet EITI;
- Rritjen e kapaciteteve të Grupit Shumëpalësh të EITI (MSG) për të mbikëqyrur sektorët jo-eksplorues të energjisë dhe për të siguruar përputhjen me pritshmëritë e Standardit EITI 2023 për raportimin mbi tranzicionin energjetik.

Raporti i Indeksit të Tranzicionit të Energjisë (ETI) për vitin 2025, publikuar nga Forumi Ekonomik Botëror, e renditi Shqipërinë të parën në botë për qëndrueshmëri energjetike, duke lënë pas vende me infrastrukturë të avancuar si Suedia, Zvicra dhe Franca. Ky renditje bazohet

në tre shtyllat kryesore të indeksit ETI: siguria energjetike, barazia dhe qëndrueshmëria mjedisore. Në dimensionin e qëndrueshmërisë, Shqipëria udhëheq në shkallë globale për shkak të mbështetjes së saj në burime të rinovueshme me ndikim minimal mjedisor.

Burimet e rinovueshme përbëjnë mbi 97% të prodhimit total të energjisë elektrike në Shqipëri, me një nga nivelet më të larta të hidrocentraleve për frymë në Ballkanin Perëndimor. Investimet e fundit në energjinë diellore dhe me erë kanë forcuar më tej këtë pozitë, ndërsa po rritet interesi për sistemet e ruajtjes së energjisë dhe ndërlidhjen e infrastrukturës së gazit, me synim diversifikimin më të gjerë.

Për më tepër, Shqipëria ka zbatuar politika mbështetëse efektive për shtresat në nevojë, duke ofruar subvencione direkte për familjet me të ardhura të ulëta dhe duke zbutur ndikimin e rritjes globale të çmimeve të energjisë. Këto përpjekje kanë përmirësuar ndjeshëm treguesin e barazisë në vend, me OECD që e njeh Shqipërinë si lider rajonal në mbështetjen energjetike për grupet e cënueshme.

Megjithatë, dimensionin e sigurisë energjetike mbetet më i brishti. Varësia e lartë nga energjia hidrike e ekspozon sistemin ndaj ndryshueshmërisë sezonale, përfshirë thatësitat dhe goditjet klimatike. Raporti i WEF vëren se, në nivel global, përmirësimet në sigurinë energjetike kanë qenë minimale (+0.4%), dhe Shqipëria ndjek këtë prirje për shkak të mungesës së diversifikimit, mungesës së rezervave strategjike dhe mungesës së fleksibilitetit teknologjik.

Shqipërisë i mungojnë infrastrukturat e avancuara për ruajtjen e energjisë, терминаlet LNG, apo burime alternative funksionale si termocentralet me gaz, ndërsa rrjeti elektrik ka kufizime në përballimin e kulmeve të konsumit. Si rrjedhojë, nevojiten investime në kapacitete diellore dhe me erë, sisteme magazinimi të energjisë, ndërlidhje me rrjetin rajonal dhe pjesëmarrje në mekanizma të përbashkëta për sigurinë energjetike me vendet fqinje dhe ato të BE-së.

Sipas WEF, Shqipëria ka shënuar përmirësimin më të shpejtë vjetor në shtyllën e qëndrueshmërisë (+1.2% në vit) gjatë dekadës së fundit, krahas përparimeve të dukshme në barazi përmes subvencioneve të synuara (+2.2%). Megjithatë, ruajtja e këtij pozicioni kryesues kërkon një strategji më të fortë për forcimin e sigurisë energjetike dhe gatishmërinë institucionale për përballimin e krizave energjetike.

OECD e njeh Shqipërinë si një pikë referimi rajonale për qëndrueshmëri, por thekson se konvergenca me standardet e BE-së në energji kërkon reforma më të thella në rregullim, liberalizim tregu dhe planifikim strategjik të investimeve. Performanca e jashtëzakonshme në një dimension është për t'u vlerësuar, por një tranzicion energjetik i suksesshëm dhe i qëndrueshëm kërkon balancim të të tre shtyllave: siguri, barazi dhe qëndrueshmëri.

Në përfundim, Shqipëria ka një pozicion unik në nivel global me një sistem energjetik pothuajse plotësisht të pastër, të rinovueshëm dhe gjithëpërfshirës socialisht. Megjithatë, pa forcuar sigurinë teknike, ndërtimin e rezervave energjetike dhe arritjen e integritetit më të thelluar me rrjetet rajonale dhe europiane të energjisë, ky sistem mbetet i ekspozuar. Një tranzicion i suksesshëm energjetik kërkon jo vetëm burime të pastra, por edhe një sistem të fortë, të mbrojtur dhe të ndërlidhur.

Tranzicioni energjetik përfaqëson një moment kthese për Shqipërinë, që kërkon garanci të forta transparence për të siguruar që investimet të jenë të qëndrueshme, të drejta dhe në përputhje me objektivat kombëtare të zhvillimit. Përmes integritetit të sektorëve të rinovueshëm dhe atij

të gazit në zbatimin e EITI, Shqipëria mund të pozicionohet si lidere rajonale në qeverisjen transparente të energjisë dhe të forcojë besimin publik në kalimin drejt një të ardhmeje më të pastër dhe më të qëndrueshme energjetike.

1. Hyrje

1.1 Qëllimi

Qëllimi i këtij studimi është të realizojë një vlerësim të thelluar të sektorit të energjisë së rinovueshme në Shqipëri, me fokus të veçantë në energjinë me erë dhe panele solare si dhe gazin natyror (si burim tranzitor energjie), nëpërmjet prizmit të transparencës, llogaridhënies dhe qeverisjes së mirë. Studimi synon të eksplorojë mundësitë dhe sfidat që lidhen me integrimin e këtyre nënsistemeve energjetike në kuadrin e raportimit të Iniciativës për Transparencën në Industrinë Nxjerrëse (EITI). Kjo nismë mbështetet në angazhimin e Shqipërisë për të përpunuar praktikatat e saj me standardet ndërkombëtare, për të avancuar objektivat e tranzicionit energjetik dhe për të forcuar besimin publik në qeverisjen e sektorit të energjisë.

Ndërsa Shqipëria përparon drejt një të ardhmeje me pak karbon, zgjerimi i burimeve të rinovueshme dhe modernizimi i infrastrukturës së gazit janë prioritetet kryesore të strategjive kombëtare të energjisë, përfshirë Planin Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (NECP), Planin Kombëtar të Veprimit për Energjinë e Rinovueshme (NREAP) dhe Strategjinë e Energjisë 2023–2030. Këto plane shprehin ambicien e qeverisë për të reduktuar varësinë nga hidroenergjia, për të rritur sigurinë energjetike, për të tërhequr investime private dhe për të përmbushur objektivat për ndryshimet klimatike. Megjithatë, ky transformim i shpejtë i panoramës energjetike sjell me vete edhe sfida në qeverisje—veçanërisht në lidhje me mënyrën se si transparenca, barazia dhe qëndrueshmëria janë të integruara në zhvillimin sektorial.

Për rrjedhojë, ky studim ka një qëllim të dyfishtë. Së pari, harton ambientin institucional, ligjor dhe rregullator që rregullon zhvillimin e energjisë së rinovueshme dhe të gazit në Shqipëri, duke identifikuar aktorët kryesorë, instrumentet dhe procedurat që përfshihen në licencim, zbatim dhe mbikëqyrje të projekteve. Së dyti, vlerëson sfidat që lidhen me transparencën dhe raportimin në këto sektorë, duke propozuar rrugë realiste dhe të zbatueshme për përfshirjen e tyre në procesin e EITI në Shqipëri. Në këtë drejtim, studimi ofron rekomandime për politika që synojnë të forcojnë rolin e EITI-t jo vetëm në industrinë nxjerrëse (në kuptimin klasik), por edhe në sektorë që janë thelbësorë për përbërjen e ardhshme të energjisë në vend.

Shqipëria dallon si i vetmi vend anëtar i EITI që ka përfshirë në mënyrë të qëndrueshme hidroenergjinë në kuadrin e saj të raportimit. Që nga viti 2015, ajo ka shkuar përtej minimumit—duke publikuar jo vetëm të dhëna mbi të ardhurat, por edhe informacion të qartë mbi kontratat për hidrocentralet, kushtet koncesionare dhe përdorimin e burimeve ujore. Kjo qasje proaktive është vlerësuar nga Bordi i EITI-t, veçanërisht në Vendimin 2022-15. Megjithatë, raportimi mbi forma të tjera të energjisë së rinovueshme si dielli, era dhe gazi, është në fazat fillestare për të gjitha vendet anëtare në EITI sepse Standardi EITI i vitit 2023 e kërkoj për here të pare këtë nevojë. Këta sektorë janë në proces eksplorimi, dhe janë integruar në raportet zyrtare të EITI-t në Shqipëri për vitin 2022¹. Përvoja shumë e mire e Shqipërisë

¹ <https://www.albeiti.org/site/wp-content/uploads/2025/07/raport-final-eiti-2022-shqip.pdf>

përbën një shembull të fortë se si temat e tranzicionit energjetik mund të përfshihen në EITI në një mënyrë praktike dhe të udhëhequr nga vendi vetë.

Integrimi i projekteve të energjisë së rinovueshme dhe infrastrukturës së gazit në raportimin EITI reflekton evolucionin e vetë Standardit EITI, veçanërisht në versionin 2023, i cili nxit qartë vendet që të zgjerojnë fushën e raportimit në përputhje me tranzicionet kombëtare të energjisë².

Përmes kësaj qasjeje, vendet zbatues të EITI si Shqipëria pritët të ofrojnë një panoramë gjithëpërfshirëse mbi të ardhurat, licencat, kontratat dhe ndikimet e të gjitha aktiviteteve energjetike të rëndësishme—përfshirë ato në erë, diell dhe gaz—duke kontribuar kështu në një debat publik më të informuar dhe në një mbikëqyrje më efektive.

Ky studim i përgjigjet gjithashtu agjendës më të gjerë të qeverisjes së Shqipërisë, përfshirë aspiratat për integrim në Bashkimin Evropian, ku transparencja në menaxhimin e burimeve publike, liberalizimi i tregut të energjisë dhe veprimi për klimën janë kërkesa thelbësore. Ai mbështet angazhimet e Shqipërisë në kuadër të Agjendës së Gjellbër për Ballkanin Perëndimor, Traktatit të Komunitetit të Energjisë dhe programeve të bashkëpunimit dypalësh që synojnë dekarbonizimin dhe lidhjen rajonale të energjisë. Për më tepër, studimi kontribuon në operacionalizimin e Partneritetit për Qeverisje të Hapur (OGP) dhe të Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm të Kombeve të Bashkuara (SDGs)—veçanërisht Objektivit 7 (Energji e Përbalueshme dhe e Pastër), Objektivit 13 (Veprim për Klimën), dhe Objektivit 16 (Paqe, Drejtësi dhe Institucione të Forta).

Duke vendosur transparencën dhe llogaridhënien në qendër të tranzicionit të saj energjetik, Shqipëria mund të sigurojë që kalimi drejt gazit, erës dhe diellit të përmbushë jo vetëm objektivat teknike dhe financiare, por edhe të sjellë përfitime për komunitetet, të ruajë besimin publik dhe të minimizojë rreziqet sociale dhe mjedisore. Ky studim, pra, ofron një kuadër strategjik për të mbështetur Sekretariatit e EITI Shqipëri, Grupin Shumëpalësh (MSG) dhe institucionet publike përkatëse në zgjerimin e fushës së zbatimit të EITI-t në vend, në mënyrë që të pasqyrojë si prioritetet kombëtare të politikave ashtu edhe tendencat ndërkombëtare për transparencë.

Me pak fjalë, qëllimi i këtij studimi nuk është vetëm të vlerësojë situatën aktuale, por edhe të ofrojë një plan të qartë integrimi, me synimin për të harmonizuar zhvillimin e energjisë së rinovueshme në Shqipëri me standardet në evolucion të EITI-t, për të siguruar koherencë institucionale dhe për të promovuar të dhëna të hapura, të besueshme dhe në kohë, në mbështetje të një tranzicioni energjetik më transparent, gjithëpërfshirës dhe me përgjegjësi.

1.2 Metodologjia

Metodologjia e aplikuar në këtë studim është ndërtuar për të siguruar një analizë gjithëpërfshirëse, të bazuar në fakte dhe të ndjeshme ndaj kontekstit të sektorëve të energjisë së rinovueshme dhe të gazit në Shqipëri, veçanërisht në lidhje me transparencën, qeverisjen dhe mundësitë për integrimin e tyre në raportimin EITI. Për këtë qëllim, studimi ndjek një qasje

² <https://www.albeiti.org/site/wp-content/uploads/2025/07/raport-final-eiti-2022-shqip.pdf>

shumëmetodike, duke kombinuar shqyrtimin ligjor dhe institucional, analizën e të dhënave sasiore dhe angazhimin cilësor me aktorët e interesit.

Në thelb të kërimit qëndron një rishikim i thelluar i kuadrit ligjor dhe rregullator shqiptar që qeveris zhvillimin e energjisë, duke përfshirë ligje, aktet nënligjore, vendimet ministrore dhe udhëzimet rregullatore që lidhen me energjinë e rinovueshme, infrastrukturën e gazit, liberalizimin e tregut, prokurimet publike dhe garancitë mjedisore e sociale. Kjo përfshin një shqyrtim sistematik të instrumenteve kyçe ligjore si:

- Ligji Nr. 7/2017 “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burime të rinovueshme”
- Ligji Nr. 102/2015 “Për sektorin e gazit natyror”
- Ligji Nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”
- Vendime të Këshillit të Ministrave dhe udhëzime të nxjerra nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE)
- Akte rregullatore të nxjerra nga Enti Rregullator i Energjisë (ERE) dhe Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN)

Analiza ligjore është plotësuar nga një shqyrtim i strukturuar i burimeve dytësore, duke u mbështetur në publikime zyrtare, sete të dhënash dhe raporte të institucioneve kombëtare. Burimet kryesore të të dhënave dhe dokumentacionit institucional përfshijnë:

- Enti Rregullator i Energjisë (ERE): të dhëna mbi licencimet, metodologjitë e tarifimit dhe raportet rregullatore;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN): informacion mbi hartëzimin e burimeve, studime teknike dhe monitorimin e aktiviteteve të energjisë së rinovueshme dhe të gazit;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE): strategjitë politike, reformat ligjore dhe seksionet e investimeve strategjike;
- Agjencia për Efiçencën e Energjisë (AEE): të dhëna mbi projektet për efiçencën energjetike dhe lidhjet me nismat për energjinë e rinovueshme;
- Platforma të prokurimeve publike dhe portale për investitorë, që ofrojnë informacion në nivel projekti dhe kontrate.

Studimi gjithashtu ka integruar praktikat më të mira dhe njohuri nga institucione ndërkombëtare dhe platforma ekspertize, përfshirë:

- Agjencia Ndërkombëtare për Energjinë e Rinovueshme (IRENA), për njohuri krahasuese mbi politikat dhe tendencat rajonale për integrimin e energjisë së rinovueshme;
- Energypedia, si një platformë për shkëmbimin praktik të njohurive mbi qeverisjen e energjisë së rinovueshme;
- Banka Botërore, në veçanti përmes raporteve të saj mbi tranzicionin energjetik, transparencën në investimet infrastrukturore dhe reformat rregullatore në Evropën Juglindore;
- Dokumentacioni dhe mjetet e Sekretariatit Ndërkombëtar të EITI, veçanërisht Standardi EITI 2023 dhe udhëzimet përkatëse mbi tranzicionin energjetik dhe transparencën kontraktuale.

Gjetjet e studimit janë trianguluar (verifikuar nëpërmjet krahasimit ndërburimor) për të siguruar vlefshmërinë dhe saktësinë e të dhënave. Metodologjia e kërimit është gjithashtu

ndjekur përmes një qasjeje të ndjeshme ndaj dimensionit gjinor dhe gjithëpërfshirjes sociale, veçanërisht në lidhje me ndikimet në nivel projekti, shpërndarjen e të ardhurave dhe përfshirjen e komuniteteve—fusha që janë gjithnjë e më të rëndësishme në kuadër të mandatit të zgjeruar të EITI-t.

Analiza përfundimtare sintetizon këtë set të shumëllojshëm informacioni në një vlerësim të strukturuar, duke identifikuar boshllëqe kritike, mundësi dhe rekomandime. Qëllimi është të shërbejë si një mjet praktik për vendimmarrësit, aktorët e sektorit të energjisë, përfaqësuesit e shoqërisë civile dhe palët e interesuara në EITI, të cilët synojnë të kuptojnë dhe përmirësojnë transparencën dhe llogaridhënien në sektorin energjetik shqiptar në transformim e sipër.

1.3 Fusha e Mbulimit

Ky raport është strukturuar për të ofruar një analizë të gjithanshme dhe shumëdimensionale të sektorit të energjisë së rinovueshme në Shqipëri—me fokus në gazin, erën dhe energjinë diellore—brenda kuadrit të Standardit 2023 të Iniciativës për Transparencën në Industrinë Nxjerrëse (EITI). Duke njohur diversifikimin në rritje të burimeve energjetike në vend dhe orientimin strategjik drejt burimeve me pak karbon, raporti shqyrton se si transparenca dhe qeverisja e mirë mund të aplikohen sistematikisht në këtë panoramë në zhvillim. Struktura e raportit organizohet rreth katër shtyllave kryesore:

• Kuadri Ligjor dhe Institucional

Seksioni i parë i raportit trajton arkitekturën ligjore dhe institucionale që rregullon zhvillimin, rregullimin dhe mbikëqyrjen e energjisë së rinovueshme dhe të gazit në Shqipëri. Ai përmban një shqyrtim të detajuar të legjislacionit parësor, duke përfshirë ligjet për energjinë e rinovueshme, sektorin e gazit natyror, energjinë elektrike, koncesionet, prokurimet publike dhe ndikimin mjedisor. Seksioni gjithashtu analizon mandatet dhe funksionet e institucioneve kryesore si: Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE), Enti Rregullator i Energjisë (ERE), Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN) dhe Agjencia për Efiçencën e Energjisë (AEE).

• Të Dhënat e Sektorit dhe Praktikave të Qeverisjes

Ky seksion fokusohet në disponueshmërinë, aksesin dhe cilësinë e të dhënave të sektorit, veçanërisht në lidhje me licencimet, tarifën, marrëveshjet për blerje energjie, zhvillimin e infrastrukturës dhe pjesëmarrjen e sektorit privat. Ai analizon mekanizmat ekzistues për mbledhjen dhe publikimin e të dhënave nëpër institucione të ndryshme shtetërore dhe vlerëson përputhshmërinë e këtyre praktikave me parimet e EITI-t. Praktikave të qeverisjes vlerësohen në aspektin e transparencës procedurale, llogaridhënies institucionale, publikimit të kontratave dhe të informacionit në nivel projekti. Seksioni gjithashtu nxjerr në pah shembuj të praktikave të mira dhe nismave inovatore, duke identifikuar njëkohësisht ngërçe institucionale dhe asimetri informacioni që mund të dëmtojnë mbikëqyrjen efektive të sektorit.

• Rekomandime në Përputhje me Standardin EITI 2023

Seksioni i fundit i raportit paraqet një grup rekomandimesh të synuara dhe të zbatueshme për të përmirësuar transparencën dhe llogaridhënien në sektorët e energjisë së rinovueshme dhe të gazit në Shqipëri. Këto rekomandime janë plotësisht të përputhshme me pritshmëritë më të

fundit të Standardit EITI 2023, veçanërisht në lidhje me raportimin mbi tranzicionin energjetik, transparencën kontraktuale dhe publikimin e të ardhurave.

Rekomandimet përfshijnë zgjerimin e fushës së raportimit të EITI-t për të përfshirë të gjitha projektet e rëndësishme në energjinë diellore, me erë dhe gaz; detyrimin për publikimin e të gjitha kushteve fiskale dhe ligjore përkatëse; krijimin e një platforme digjitale të centralizuar për të dhëna të përditësuara në kohë reale mbi projektet dhe të ardhurat; dhe forcimin e rolit të Grupit Shumëpalësh (MSG) në mbikëqyrjen e integritetit të këtyre sektorëve. Seksioni gjithashtu ofron udhëzime për ndryshime ligjore, reforma institucionale dhe nevoja për rritje kapacitetesh për të mbështetur zbatimin.

Përmes kësaj qasjeje të strukturuar, raporti synon të mbështesë tranzicionin energjetik të Shqipërisë duke përfshirë transparencën në të gjitha burimet e energjisë, duke forcuar mbikëqyrjen publike dhe duke promovuar koherencën e politikave në përputhje me objektivat kombëtare dhe detyrimet ndërkombëtare.

2. Konteksti: Tranzicioni i Energjisë në Shqipëri

2.1 Strategjia Kombëtare e Energjisë

Strategjia Kombëtare e Energjisë e Shqipërisë—që mbulon horizontin deri në vitin 2030—synon arritjen e tre objektive të ndërlidhur: diversifikimin e përbërjes së energjisë, forcimin e sigurisë energjetike dhe dekarbonizimin e sektorit të energjisë elektrike. Me hidrocentralet që kontribuojnë rreth 95–98% të prodhimit total të energjisë elektrike, vendi mbetet veçanërisht i cenueshëm ndaj ndryshimeve sezonale dhe thatësirave të shkaktuara nga ndryshimet klimatike. Strategjia, e koordinuar nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) dhe e përshkruar zyrtarisht në dokumente strategjike, synon të adresojë këto sfida përmes një agjende gjithëpërfshirëse të modernizimit³.

2.1.1 Objektivat Strategjike

A. Diversifikimi i Përbërjes së Energjisë

Plani Kombëtar i Energjisë dhe Klimës për vitin 2024 (NECP)⁴, i publikuar nga MIE, synon që energjia e rinovueshme—duke përfshirë diellin, erën, hidrocentralet e vegjël dhe biomasën—të arrijë në 54–59% të konsumit bruto final të energjisë deri në vitin 2030. Masat ligjore dhe rregullatore kyçe përfshijnë:

- Zbatimin e Ligjit Nr. 7/2017 “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”, i ndryshuar për t’u përputhur me Direktivën e BE-së 2018/2001;
- Ngritjen e mekanizmave konkurrues: ankandi i parë për energjinë me erë (~222 MW të dhëna në vitin 2023) dhe vënia në punë e Parkut Diellor të Karavastasë me kapacitet 140 MW në dhjetor 2023.

³ <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/where-we-invest/albania.html#>

⁴ <https://www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2024/12/Plani-kombetar-per-Energjine-dhe-Klimen.pdf.pdf?>

B. Forcimi i Sigurisë Energjetike

Duke qenë se prodhimi hidroenergjetik në Shqipëri është thellësisht sezonal, rritja e varësisë nga impiantet diellore, me erë dhe ato me gaz synon përmirësimin e stabilitetit të rrjetit dhe uljen e varësisë nga importet. NECP (Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës) thekson masa infrastrukturore si:

- Linja ndërlidhëse 400 kV me Maqedoninë e Veriut;
- Një kabëll nënujor i planifikuar me Italinë—projekt i mbështetur në kuadër të një marrëveshjeje trilaterale me vlerë 1 miliard euro midis Emirateve të Bashkuara Arabe, Italisë dhe Shqipërisë⁵.

C. Dekarbonizimi dhe Përafrimi me BE-në

Në përputhje me Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane (European Green Deal), Strategjia e Shqipërisë parashikon:

- Arritjen e objektivit për 54–59% të energjisë nga burime të rinovueshme deri në vitin 2030⁶;
- Uljen e emetimeve të gazeve serrë me rreth 19% në krahasim me parashikimet bazë;
- Zbatimin e masave të përputhshme me BE-në për performancën energjetike në ndërtesa, auditimet energjetike vendase dhe standardet e efikasitetit energjetike.

2.1.2 Mjetet e Zbatimit dhe Kuadri Rregullator

Instrumentet Ligjore dhe Rregullatore

- Ligji Nr. 7/2017 (i përditësuar në vitin 2023) garanton akses në rrjetin elektrik, përcakton detyrimin për lëshimin e garancive të origjinës dhe vendos kuadrin për zhvillimin e ankandevë⁷.
- Zbatimi i NECP (Planit Kombëtar të Energjisë dhe Klimës) koordinohet me Agjencinë për Efikasitetin e Energjisë, e cila është përgjegjëse për auditimet energjetike dhe certifikimet në përputhje me direktivat e Bashkimit Evropian.

Ankandet dhe Incentivat

- Në vitin 2023, Shqipëria zhvilloi tenderin e saj të parë për energjinë me erë (~222 MW) dhe nisi dhënien e tarifave preferenciale nëpërmjet skemave të ankandevë afatmesme për projektet me energji diellore dhe me erë.

Modernizimi i Infrastruktura

⁵ <https://www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2024/12/Plani-kombetar-per-Energjiine-dhe-Klimen.pdf.pdf?>

⁶ <https://faolex.fao.org/docs/pdf/ALB181524.pdf?>

⁷ https://planifikimi.gov.al/index.php?elD=dumpFile&f=5110&t=f&token=432553d8e14e294c4ebf8ecc36155dc99436f86f&utm_source

- Shqipëria operon Gazsjellësin Trans Adriatik (TAP) që prej vitit 2020, duke mundësuar integrimin rajonal të gazit⁸.

- Investimet kryesore në rrjet përfshijnë:

- o Ndërlidhësin 400 kV me Maqedoninë e Veriut, funksional që nga fundi i vitit 2023;
- o Linjën e planifikuar nëndetare për transmetim me Italinë, në kuadër të një marrëveshjeje trilaterale me Greqinë dhe Emiratet e Bashkuara Arabe⁹.

Rreziku Klimatik dhe Masat për Reziliencë

- Vlerësimi i NECP parashikon një ulje prej 15–20% të prodhimit hidroenergjetik deri në vitin 2050, për shkak të thatësirave të përshkallëzuara nga ndryshimet klimatike—duke nënvizuar kështu nevojën urgjente për diversifikim të burimeve.

2.1.3 Gjendja Aktuale dhe Projektet në Perspektivë

Gjendja aktuale dhe projektet në zhvillim në sektorin energjetik shqiptar

Burimi i Energjisë	Kapaciteti i Instaluar / Gjendja (2025)	Në Ndërtim / Në Perspektivë
Hidroenergji	~2,000 MW total – përfshin kaskadën e Drinit, Devoll (Moglicë, Banjë) dhe HEC-e të vegjël. Përmirësime dhe mirëmbajtje në vazhdim.	Asnjë HEC i ri në shkallë të gjerë; vazhdim i rehabilitimit dhe modernizimit.
Diellore (PV)	Parku Diellor i Karavastasë – 140 MW (në funksion që nga dhjetori 2023).	Parku Diellor i Spitallës – 100 MW në progres; Impianti (parku) diellor fotovoltai (FV) 50 MW Belsh projekte të tjera mesatare në shqyrtim (p.sh. Blue 2 – 57.6 MW).

⁸ https://www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2021/11/NECP-Albania_drafti-shqip.pdf?

⁹ https://www.reuters.com/business/energy/italy-albania-uae-sign-deal-energy-subsea-interconnection-2025-01-15/?utm_source

Era	Asnjë park në shkallë utilitare në funksion. 222 MW të shpërndara me ankandin e vitit 2023.	222 MW në fazë licencimi dhe parazbatimi; ankande të tjera të planifikuara.
Infrastrukturë gazi	Gazsjellësi TAP në funksion që nga viti 2020. Asnjë termocentral vendas me gaz për momentin.	Studime fizibiliteti dhe plane zhvillimi për kapacitete me gaz dhe terminal LNG në proces.
Të tjera të rinovueshme	Projekte të vogla: Parku Diellor Ersekë (40 MW), HEC-et Guri i Bardhë (~9 MW), mikro-PV (~2 MW).	Licenca shtesë për PV dhe HEC të vegjël në proces (në intervalin 10–50 MW). Projekte të mesme në zhvillim.

2.1.4 Kufizimet Kryesore dhe Rreziqet Strategjike

- Kufizimet e rrjetit: Kërkohen përmirësime të konsiderueshme për të integruar në shkallë të gjerë prodhimin e energjisë nga burime të ndërprera si dielli dhe era.
- Mobilizimi i investimeve: Sigurimi i kapitalit kërkon sisteme ankandesh transparente dhe të pranueshme nga bankat për financim (*modelet aktuale të realizuara nga MIE janë mjaft transparente dhe kompetitive*), si dhe mekanizma mbrojtës për investitorët¹⁰.
- Koordinimi institucional: MIE, ERE, AKBN, AEE dhe OSHEE duhet të sinkronizojnë përpjekjet për të siguruar zbatim të koordinuar dhe efektiv të projekteve.
- Zhvillimi i kapaciteteve: Është e nevojshme ndërtimi i ekspertizës teknike dhe fuqisë punëtore për të përkrahur sistemet moderne të energjisë.
- Harmonizimi rregullator: Proceset e licencimit, prokurimit publik dhe sistemet e monitorimit ndërsektorial të vazhdojnë procesin e përputhjes së plotë me kuadrin e BE-së.

2.1.5 Perspektiva Strategjike deri në vitin 2030

Deri në vitin 2030, Shqipëria synon të:

- Arrijë një pjesëmarrje prej 54–59% të energjisë së rinovueshme në konsumin bruto final;
- Shtojë rreth 740 MW kapacitet prodhimi nga burime diellore dhe me erë (objektiv i NECP);
- Forcojë ndërlidhjet rajonale për të mbështetur eksportin dhe tregtinë e energjisë;
- Vërë në funksion asetet e para të brendshme për prodhimin e energjisë elektrike me gaz, për qëndrueshmëri të rrjetit;

¹⁰ https://caneurope.org/content/uploads/2022/11/NECP-report-Western-Balkans-3.pdf?utm_source

- Eksplorojë përdorimin e hidrogjenit të gjelbër dhe teknologjive të avancuara energjetike si prioritete afatgjata.

2.2 Angazhimet Ndërkombëtare

Përfshirja e Shqipërisë në tranzicionin global dhe rajonal të energjisë bazohet në një sërë angazhimesh ndërkombëtare, detyruese dhe strategjike, të cilat formësojnë politikën kombëtare energjetike, reformat ligjore dhe axhendën për transparencë. Këto angazhime pasqyrojnë përputhjen e Shqipërisë me objektivat globale për klimën, aspiratat për anëtarësim në Bashkimin Evropian dhe integrimin në kuadrot rajonale energjetike. Si rrjedhojë, qeverisja energjetike shqiptare ndikohet gjithnjë e më shumë nga traktatet shumëpalëshe, platformat rregullatore rajonale dhe detyrimet ndërkombëtare për raportim që synojnë të nxisin dekarbonizimin, liberalizimin e tregjeve dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

2.2.1 Marrëveshja e Parisit dhe Angazhimet në Kuadër të UNFCCC

Shqipëria ratifikoi Marrëveshjen e Parisit në vitin 2016 dhe dorëzoi Kontributin e saj Kombëtar të Përditësuar (NDC) në tetor 2021, duke u angazhuar për një reduktim prej 20.9% të gazeve serrë deri në vitin 2030 në krahasim me skenarin “si zakonisht”¹¹. Objektivat për dekarbonizim dhe forcim të reziliencës, përmes energjisë diellore, me erë dhe gaz, janë plotësisht të përputhura me prioritetet strategjike të NECP 2024, i hartuar nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë¹².

2.2.2 Marrëveshja e Gjellbër Evropiane dhe Agjenda e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor

Si vend kandidat për anëtarësim në BE, Shqipëria është angazhuar ndaj objektivave të Marrëveshjes së Gjellbër Evropiane—neutraliteti klimatik deri në vitin 2050—nëpërmjet përfshirjes së saj në Agjendën e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor (2020). Shqipëria synon të:

- Rrisë ndjeshëm kapacitetet nga burime të rinovueshme dhe efikasitetin energjetike;
- Shfuqizojë subvencionet për lëndët djegëse fosile;
- Përmirësojë transparencën mjedisore dhe pjesëmarrjen e publikut;
- Zbatojë sisteme për çmimin e karbonit dhe kontrollin e ndotjes në përputhje me modelet e BE-së.

Kjo përputhshmëri siguron konsistencë me kornizat klimatike të BE-së dhe mbështet kapitujt përkatës të negociatave për anëtarësim, veçanërisht në fushat e klimës dhe energjisë¹³.

2.2.3 Angazhimet nga Traktati i Komunitetit të Energjisë

¹¹https://turizmi.gov.al/wp-content/uploads/2021/10/3.-Kontributi-Komb%C3%ABtar-i-Percaktuar-KKP-i-rishikuar-p%C3%ABr-Shqip%C3%ABrin%C3%AB-1.pdf?utm_source

¹²<https://www.infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2024/12/Plani-kombetar-per-Energjine-dhe-Klimen.pdf.pdf?>

¹³https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/449c96a0-bac2-4c48-968b-9c67244e3b49_en?filename=C_2022_9163_F1_ANNEX_EN_V3_P1_2394930.PDF&utm_source

Që prej nënshkrimit në maj 2006, Shqipëria është e detyruar nga Traktati i Komunitetit të Energjisë, që imponon harmonizimin me standardet e tregut të brendshëm të BE-së për energjinë elektrike dhe gazin¹⁴. Shqipëria është e detyruar të:

- Ndajë (unbundle) tregjet e energjisë;
- Sigurojë rregullim të pavarur të tregut;
- Garantojë akses të palëve të treta në rrjetet energjetike;
- Zbatojë direktivat për energjinë e rinovueshme dhe efikasitetin;
- Publikojë në mënyrë transparente licencat, kontratat dhe subvencionet kombëtare.

Sekretariati i Komunitetit të Energjisë monitoron përputhshmërinë dhe progresin e Shqipërisë, duke vlerësuar si arritjet ashtu edhe boshllëqet¹⁵.

2.2.4 Iniciativa për Transparencë dhe Qeverisje

Në përputhje me axhendën e saj ndërkombëtare, Shqipëria ka ndjekur një qasje proaktive ndaj transparencës përmes:

- Zbatimit të EITI që nga viti 2013, me zgjerim drejt raportimit të tranzicionit energjetik;
- Angazhimeve në Partneritetin për Qeverisje të Hapur (OGP), përfshirë publikimin e të dhënave energjetike dhe transparencën e licencave;
- Bashkëpunimit me institucionet financiare ndërkombëtare (BM, BERZH, KfW, AFD), të cilat kërkojnë prokurim transparent dhe konsultime publike në projektet energjetike.

Këto iniciativa përforcojnë detyrimet që dalin nga BE-ja dhe Komuniteti i Energjisë, duke mbështetur rrugën e Shqipërisë drejt besimit publik, besueshmërisë për investitorët dhe llogaridhënies institucionale.

Kuadri Ndërkombëtar Detyrues për Shqipërinë

Kuadri / Marrëveshja	Viti	Angazhimet Kryesore
Marrëveshja e Parisit / UNFCCC	2016	Ulje me 20.9% e emetimeve GHG deri në 2030 sipas NDC-së
Marrëveshja e Gjellbër e BE / Agjenda e Gjellbër	2020+	Tranzicion drejt energjisë së pastër, objektiv për neutralitet klimatik, transparencë në të dhëna
Traktati i Komunitetit të Energjisë	2006	Liberalizim tregu, reforma rregullatore, transparencë në projekte energjetike
EITI & OGP	Pas 2013	Hapje e sektorit të energjisë, publikim i të dhënave për licencat dhe kontratat

Përmes përmbushjes së këtyre angazhimeve, Shqipëria forcon legjitimitetin dhe transparencën e strategjisë së saj energjetike. Secili kuadër rrit koordinimin institucional, kërkesat për publikim të të dhënave dhe pjesëmarrjen publike—elemente thelbësore për integrimin e gazit, erës dhe diellit në një strukturë më të gjerë qeverisjeje dhe të përputhur me EITI.

¹⁴ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum%3AI27074&utm_source

¹⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum%3AI27074&utm_source

2.3 Tendencat Aktuale

Vitet e fundit kanë shënuar një kthesë të dukshme në peizazhin energjetik të Shqipërisë, të karakterizuar nga tre zhvillime kryesore: rritja e investimeve private në projektet diellore, shfaqja e fermave të erës në shkallë industriale, dhe roli strategjik i gazsjellësit TAP në furnizimin dhe diversifikimin rajonal të gazit.

2.3.1 Rritja e Investimeve Private në Energjinë Diellore

Vënia në funksion e Parkut Diellor të Karavastasë në dhjetor 2023 përfaqëson një moment historik për sektorin e energjisë së rinovueshme në Shqipëri. Ky projekt fotovoltaiik prej 140 MW—fitues i një tenderi ndërkombëtar konkurrues dhe i zbatuar nga një subjekt i posaçëm në pronësi të plotë të kompanisë Voltalia SA—u bashkëfinancua nga Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) dhe Korporata Ndërkombëtare për Financim (IFC). BERZH siguroi një hua senior prej 33 milionë euro, nga një kosto totale projekti prej 136 milionë euro¹⁶.

Karavasta është aktualisht jo vetëm instalimi më i madh diellor në Shqipëri, por edhe më i madhi në të gjithë Ballkanin Perëndimor. Vetëm gjatë vitit 2024, ai prodhoi rreth 258 GWh energji elektrike, ku gjysma iu shit OSHEE-së në bazë të një marrëveshjeje 15-vjeçare për blerjen e energjisë, ndërsa pjesa tjetër u tregtua në tregun e lirë. Është me rëndësi të theksohet se struktura konkurruese e tenderit kërkon që mbi 50% e prodhimit të jetë i ekspozuar ndaj tregut, duke përsheptuar kështu kalimin e Shqipërisë drejt një tregu të liberalizuar të energjisë¹⁷.

E motivuar nga suksesi i Karavastasë, Voltalia ka nisur ndërtimin e Parkut Diellor të Spitallës, një projekt në shkallë utilitare me kapacitet 100 MW që pritet të hyjë në funksion deri në vitin 2027¹⁸. Projekte të tjera të mesme janë duke avancuar nëpërmjet procesit të licencimit pranë Entit Rregullator të Energjisë (ERE), duke treguar një prurje solide investimesh private në infrastrukturën diellore.

Kjo rritje e shpejtë e kapitalit privat në energjinë diellore shënon një ndarje të qartë nga dominimi shtetëror në hidroenergji dhe reflekton një treg në pjekje që favorizon projekte të rinovueshme konkurruese dhe të integruara në treg.

2.3.2 Shfaqja e Energjisë me Erë në Shkallë Industriale

Në vitin 2023, Shqipëria zhvilloi ankandin e saj të parë për energjinë me erë, duke shpërndarë afërsisht 222 MW kapacitet përmes ofertave konkurruese. Megjithatë këto projekte nuk kanë hyrë ende në fazë ndërtimi, ato përfaqësojnë hapat e parë të Shqipërisë drejt shfrytëzimit të energjisë së erës në shkallë industriale—një lëvizje strategjike drejt ndryshimit të përbërjes së burimeve të gjenerimit dhe një zgjerim të interesit investues në teknologjitë e erës.

¹⁶ https://www.tap-ag.com/news/news-stories/tap-and-the-ministry-of-economy-trade-and-energy-of-albania-launch-host-government-agreement-negotiations?utm_source

¹⁷ https://serbia-energy.eu/albania-karavasta-solar-power-plant-powers-renewable-future/?utm_source

¹⁸ https://voltalia.gcs-web.com/news-releases/news-release-details/construction-100-megawatt-solar-power-plant-albania?utm_source

Të drejtat e dhëna në këtë ankand janë aktualisht në proces licencimi dhe pajisjeje me leje, ndërsa ndërtimi pritet të fillojë në një afat të afërt. Ankande të tjera janë parashikuar sipas kuadrit të përditësuar të NECP, duke siguruar vazhdimësi dhe strukturë në objektivat për kapacitetin me erë.

Edhe pse infrastruktura konkrete e energjisë së erës në shkallë utilitare është ende në ndërtim, këto zhvillime nënvizojnë një prirje në rritje: portofoli i energjisë së rinovueshme në Shqipëri po diversifikohet përtej diellit, dhe entitetet private janë pozicionuar për të luajtur rol qendror në zhvillimin e energjisë nga era.

2.3.3 Roli i TAP në Furnizimin Rajonal me Gaz dhe Reziliencën e Sistemit

Në funksion që nga fundi i vitit 2020, Gazsjellësi Trans Adriatik (TAP) përfaqëson një pikë kthese në arkitekturën energjetike të Evropës Juglindore. Me një gjatësi prej rreth 878 km—nga të cilët rreth 215 km kalojnë nëpër Shqipëri—TAP lidh fushën Shah Deniz II në Detin Kaspik me Evropën, duke ofruar një kapacitet vjetor prej 10 miliardë metra kub (bcm), me potencial për t'u zgjeruar deri në 20 bcm¹⁹.

TAP është njohur në mënyrë strategjike nga Bashkimi Evropian si projekt thelbësor për forcimin e sigurisë energjetike dhe diversifikimit rajonal, dhe mban statusin zyrtar si Projekt me Interes të Përbashkët (PCI) dhe Projekt me Interes për Komunitetin e Energjisë (PECI)²⁰. Gazsjellësi përshkon Shqipërinë nga verilindja (Bilisht) në Fier, ndërthuret me infrastrukturën vendase dhe kalon nëpër Detin Adriatik drejt Italisë.

Një nga përfitimet strategjike më të rëndësishme të TAP është kapaciteti i tij për rrjedhje të kundërt (reverse-flow), që mundëson furnizimin me gaz nga Italia drejt Shqipërisë dhe Ballkanit më të gjerë, nëse kërkohet²¹. Konsultimet publike në vijim, si ato për përditësimin e Kodit të Rrjetit të TAP, theksojnë rolin e tij në integrimin rajonal të sistemit energjetik²².

Në kontekstin shqiptar, TAP ofron një burim alternativ të qëndrueshëm dhe të diversifikuar ndaj energjisë hidro, duke siguruar karburant të kontrollueshëm për termocentralet me gaz—të domosdoshëm për të balancuar rrjetin në kushtet e prodhimit të paqëndrueshëm nga burimet e rinovueshme. Integrimi më i gjerë po promovohet përmes projekteve si Ndërlidhja e Gazit Kosovë–Shqipëri (ALKOGAP) dhe Gazsjellësi Joniano-Adriatik (IAP), që synojnë zgjerimin e shtrirjes së TAP përtej korridorit aktual.

Duke parë drejt së ardhmes, TAP po eksploron gjithashtu mundësinë e përshtatjes për transport të hidrogjenit²³, përmes kontraktimit të kompanisë Penspen për të vlerësuar përshtatshmërinë teknike të gazsjellësit për këtë qëllim—duke reflektuar kështu synimet afatgjata të BE-së për integrim energjetik dhe dekarbonizim.

¹⁹ https://renewablesnow.com/news/albania-awards-construction-permits-to-108-mw-of-solar-projects-873310/?utm_source

²⁰ https://www.tap-ag.com/about-tap?utm_source

²¹ https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/psd/45690.html?utm_source

²² https://www.tap-ag.com/news/news-stories/tap-and-the-ministry-of-economy-trade-and-energy-of-albania-launch-host-government-agreement-negotiations?utm_source

²³ https://hydrogen-central.com/trans-adriatic-pipeline-selects-penspen-for-hydrogen-repurposing-assessment/?utm_source

2.3.4 Implikime Strategjike

Këto tre zhvillime të ndërthurura nënvizojnë një transformim më të gjerë në sektorin energjetik të Shqipërisë:

- Liberalizimi i tregut: Ankandet konkurruese për burimet e rinovueshme dhe funksionimi tregtar i TAP dëshmojnë kalimin nga monopoli shtetëror drejt sistemeve energjetike të hapura dhe të orientuara nga tregu.
- Liderhipi i sektorit privat: Investitorët ndërkombëtarë dhe institucionet financiare po luajnë një rol kyç, veçanërisht në tregun diellor dhe së shpejti edhe në atë të erës.
- Siguria dhe fleksibiliteti energjetik: TAP ofron një shtresë kritike mbrojtjeje ndaj luhatjeve të prodhimit hidroenergjetik, duke mundësuar kalimin drejt prodhimit me gaz dhe burimeve të rinovueshme.
- Rrugët drejt dekarbonizimit: Kombinimi i energjisë diellore, me erë dhe gaz rrit reziliencën klimatike të Shqipërisë dhe përputhshmërinë e saj me objektivat e NECP dhe detyrimet ndaj BE-së.

3. Kuadri Ligjor dhe Institucional

3.1 Ligjet Kryesore

Sektori energjetik i Shqipërisë rregullohet nga një sërë ligjesh themelore që vendosin kuadrin rregullator për energjinë e rinovueshme, efikasitetin energjetik, prodhimin e energjisë dhe kontratat publike–private. Këto ligje janë themeli i transparencës, qeverisjes dhe proceseve të investimit që formësojnë sektorin.

Ligji Nr. 138/2013 – Për Burimet e Energjisë së Rinovueshme

I miratuar fillimisht në vitin 2013, ky ligj krijoi një kornizë ligjore për të nxitur përdorimin e energjisë së rinovueshme përmes incentivave, përparimit teknologjik dhe mekanizmave të tregut. Ai synonte të transpozonte Direktivën 2009/28/EC të BE-së dhe të promovonte investimet në energji solare termike, fotovoltaike (PV), biomasë dhe hidrocentrale të vegjël. Ligji parashikonte tarifa të garantuara (feed-in tariffs), përjashtime nga taksat doganore dhe TVSH për pajisjet e energjisë së rinovueshme²⁴.

Megjithëse ky ligj hodhi themelet, ai u zëvendësua më vonë nga Ligji Nr. 7/2017, i cili përditësoi sistemin tarifar, procedurat konkurruese të ankandëve dhe garancitë e origjinës. Megjithatë, ligji i vitit 2013 mbetet një pikë referimi e rëndësishme në evolucionin e politikave për energjinë e rinovueshme në Shqipëri.

Ligji Nr. 124/2015 – Për Efikasitetin e Energjisë

I miratuar në nëntor 2015, ky ligj transponon Direktivën 2012/27/BE të BE-së për Efikasitetin e Energjisë në legjislacionin shqiptar. Dispozitat kyçe përfshijnë:

²⁴ https://unfccc.int/sites/default/files/2022-08/Albania%20Revised%20NDC.pdf?utm_source

- Objektiva të detyrueshme për performancën energjetike të ndërtesave publike dhe private të mëdha;
- Krijimin e Agjencisë për Efiçencën e Energjisë (AEE) për të mbikëqyrur auditimet, certifikimet dhe menaxhimin strategjik të energjisë;
- Hartimin e Planeve Kombëtare të Veprimit për Efiçencën e Energjisë (NEEAP) afatmesme dhe afatgjata²⁵;
- Detyrimin e konsumatorëve të mëdhenj të energjisë dhe pushtetit vendor për të zbatuar masa kursimi dhe për të publikuar planet e veprimit.

Ndryshimet e vitit 2021 forcuan më tej këto detyrime, duke kërkuar që administratat vendore dhe konsumatorët kryesorë të realizojnë kursime energjetike prej 4–8% dhe të krijojnë mekanizma investimi për masat e efiçencës.

Ligji Nr. 43/2015 – Për Sektorin e Energjisë Elektrike

Ky ligj përcakton kuadrin ligjor themelor për industrinë e energjisë elektrike në Shqipëri, duke përfshirë masat për liberalizimin e tregut në përputhje me Direktivën 2009/72/EC²⁶ të BE-së. Dispozitat më të rëndësishme përfshijnë:

- Shkëputjen e plotë të aktiviteteve të prodhimit, transmetimit, shpërndarjes dhe furnizimit;
- Kërkesën për licencim të detyrueshëm për të gjithë pjesëmarrësit në tregun e energjisë elektrike;
- Krijimin e Entit Rregullator të Energjisë (ERE) si autoritet i pavarur;
- Garancinë për shërbimin universal dhe mbrojtjen e konsumatorëve vulnerabël;
- Detyrimin e furnitorëve për të deklaruar emetimet e karbonit dhe burimin e energjisë së furnizuar.

Ndërkohë, Ligji Nr. 7/2018 e ndryshoi këtë ligj duke krijuar një operator të pavarur tregu dhe duke përcaktuar kuadrin konkurrues të prokurimit për energjinë e rinovueshme²⁷.

Ligji Nr. 125/2013 – Për Koncesionet dhe Partneritetet Publike–Private (PPP)

Ky ligj përcakton kuadrin ligjor për projektet infrastrukturore me partneritet publik–privat, përfshirë investimet energjetike si impiantet, rrjetet dhe projektet e rinovueshme²⁸. Karakteristikat kyçe:

- Përkufizimi i kontratave të koncesionit dhe PPP-ve me shtetin;
- Procedurat për tenderim, dhënie kontrate, revokim dhe zgjidhje mosmarrëveshesh;
- Kërkesa për paraqitjen e kontratave të koncesionit pranë Ministrisë së Financave për vlerësim;
- Dispozita fiskale që përcaktojnë mbështetjen shtetërore, garancitë dhe mekanizmat e ndarjes së rrezikut;

²⁵ <https://eficenca.gov.al/wp-content/uploads/2022/09/Ligj-nr.-1242015-per-eficencen-e-energji-se.pdf>

²⁶ https://infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2017/10/ligj_nr_43_dt_30_4_2015_22652_1.pdf

²⁷ <https://infrastruktura.gov.al/wp-content/uploads/2019/01/Ligj-nr.-7-2018-dat-15.2.2018.pdf>

²⁸ http://atrako.gov.al/wp-content/uploads/2015/09/Ligji-Nr.125_2013-p%C3%ABrdit%C3%ABsuar.pdf

- Ndryshimet e vitit 2020 (Vendimi i Këshillit të Ministrave Nr. 420/2020) qartësuan procedurat për propozimet e pakërkuara dhe identifikimin e projekteve strategjike në sektorë si energjia dhe transporti²⁹.

Këto dispozita janë thelbësore për licencimin e prodhuesve të pavarur të energjisë dhe për strukturimin e projekteve të energjisë së gjelbër në përputhje me rregulla të standardizuara dhe transparente.

Ligjet Kryesore në Kuadrin Energjetik të Shqipërisë

Ligji Nr. / Viti	Titulli	Fusha dhe Rëndësia
138/2013	Energjia e Rinovueshme (i shfuqizuar)	Vendosi themelet për incentivim, transpozoi RED, prezantoi tarifat e garantuara.
124/2015	Efiçenca e Energjisë	Transpozoi EED, parashikoi auditime, plane veprimi dhe detyrime për konsumatorët.
43/2015	Sektori i Energjisë Elektrike	Përcakttoi strukturën e tregut, shkëputjen, licencimin dhe mbikëqyrjen rregullatore.
125/2013	Koncesionet & PPP	Rregullon dhënien e kontratave infrastrukturore, mbështetjen fiskale dhe PPP-të.

Përgjegjësitë Institucionale

Institucioni	Përgjegjësitë
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE)	Harton strategjinë energjetike, mbikëqyr legjislacionin dhe përditëson Planin Kombëtar për Energji dhe Klimë ³⁰
Enti Rregullator i Energjisë (ERE)	Jep licenca, rregullon tarifat dhe siguron transparencë në sektorin elektrik.
Agjencia për Efiçencën e Energjisë (AEE)	Zbaton auditimet energjetike, certifikimet dhe programet e efiçencës ³¹ .
Agjencia e Prokurimeve Publike (APP)	Monitoron zbatimin e ligjit për koncesionet dhe proceset e rregulluara të prokurimit ³² .

Ndërlidhje Ligjore dhe Harmonizim

- Ligji Nr. 7/2018 harmonizon Ligjin 43/2015 me standardet e integritetit të tregut të energjisë të BE-së, duke mundësuar ndërveprimin e burimeve të rinovueshme me tregjet e liberalizuara.

²⁹ https://seelegal.org/news/albanian-government-passes-detailed-rules-on-concessions-ppps/?utm_source

³⁰ https://www.unescap.org/sites/default/d8files/202412/Energy%20efficiency%20and%20Renewable%20energy%2C%20Albania%20by%20Artan%20Leskoviku.pdf?utm_source

³¹ <https://planifikimi.gov.al/index.php?eID=dumpFile&t=f&f=5109&token=f734e3f54cf4535ab6794ce8e5e790eb977f0113>

³² <https://www.app.gov.al/>

- Dispozitat për efikasitetin e energjisë në Ligjin 124/2015 mbështeten nga akte nënligjore që zbatojnë kërkesat për auditime energjetike të ndërtesave sipas Direktivës për Performancën Energjetike të Ndërtesave (EPBD).
- Ligji 125/2013 dhe aktet e tij zbatuese (p.sh. VKM 420/2020) qartësojnë procedurat për PPP, veçanërisht për infrastrukturë në shkallë të madhe si parqet diellore, termocentralet me gaz dhe ndërlidhjet energjetike.

Implikimet për Transparencën dhe Qeverisjen

- Raportimi i detyrueshëm i të dhënave për prodhimin, licencat dhe emetimet (përmes ERE)³³ përbën bazën për integrimin në raportimin EITI.
- Ligjet për PPP dhe koncesione kërkojnë publikim të tenderëve, transparencë mbi rreziqet fiskale dhe koordinim ndër-institucional.
- Detyrimet për auditime energjetike dhe planet për ndërtesat publike krijojnë mundësi për angazhim të shoqërisë civile dhe rritje të përgjegjshmërisë institucionale.

3.2 Roli i Institucioneve

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE)

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) është shtylla kurrizore e politikave energjetike dhe planifikimit strategjik në Shqipëri. Ajo është përgjegjëse për hartimin, koordinimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë, Planit Kombëtar për Energji dhe Klimë (NECP) dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Energjinë e Rinovueshme. MIE gjithashtu udhëheq angazhimin e Shqipërisë në kuadrot ndërkombëtare—përfshirë Komunitetin e Energjisë, procesin e anëtarësimit në BE dhe diplomacinë klimatike—duke mbikëqyrur gjithashtu agjencitë vartëse si AKBN dhe Agjencinë për Efikasitetin e Energjisë. MIE siguron që rregulloret e sektorit energjetik të jenë të përputhshme me direktivat e BE-së dhe prioritetet kombëtare. Ajo shqyrton dhe miraton marrëveshjet e koncesionit, licencat për energjinë diellore dhe me erë, si dhe kontratat kryesore infrastrukturore, duke shërbyer si ura lidhëse mes politikave të nivelit të lartë dhe zbatimit sektorial. Si politikbërësi kryesor, MIE gjithashtu koordinon nisma ndërsektoriale si integrimi i efikasitetit energjetik në transport, sisteme ujësjellësi dhe planifikimin urban.

Enti Rregullator i Energjisë (ERE)

Enti Rregullator i Energjisë (ERE)³⁴ është një autoritet i pavarur ligjor, i krijuar sipas Ligjit Nr. 43/2015 dhe Ligjit Nr. 102/2015. Raporton përpara Kuvendit dhe jo ndaj MIE-së. Roli i tij kyç përfshin licencimin, përcaktimin e tarifave dhe sigurimin e konkurrencës në tregjet e energjisë elektrike dhe gazit. ERE jep licenca për prodhim, transmetim, shpërndarje dhe furnizim, duke monitoruar përputhshmërinë e operatorëve me standardet teknike dhe financiare. Metodologjitë e tarifimit të ERE sigurojnë reflektim real të kostove, mbrojtje të konsumatorit dhe stabilitet të sistemit. ERE monitoron gjithashtu procesin e ndarjes së

³³ https://www.ere.gov.al/doc/Law_on_energy_sector_approved_on_43.2015.pdf?utm_source

³⁴ <https://ere.gov.al/sq/ere/cilet-jemi>

funksiioneve (unbundling), sidomos pas ndarjes së aktivitetit të shpërndarjes nga ai i furnizimit, për të parandaluar subvencionimin e kryqëzuar dhe për të nxitur qasjen e drejtë në treg³⁵.

Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN)

AKBN³⁶, në varësi të MIE-së, mbikëqyr marrëveshjet e koncesionit dhe monitorimin e projekteve në sektorët e energjisë dhe mineraleve. Ajo shqyrton vlerësimet teknike dhe të ndikimit, duke siguruar përputhshmëri me kontratat dhe standardet mjedisore. Si autoritet që administron koncesionet për burimet natyrore dhe hidrocentralet, AKBN mban bazën e të dhënave të bilancit energjetik kombëtar dhe përgatit statistikën energjetike sipas formatit të Eurostat për raportim nga INSTAT. Këto të dhëna janë thelbësore për publikimet EITI, modelimin energjetik dhe planifikimin strategjik.

Agjencia për Efiçencën e Energjisë (AEE)

AEE³⁷, institucion shtetëror nën MIE, udhëheq përpjekjet kombëtare për kursimin e energjisë. E themeluar me Ligjin Nr. 124/2015, AEE harton dhe zbaton tre Plane Kombëtare të Veprimit për Efiçencën e Energjisë (NEEAP), zbaton auditimet energjetike dhe certifikon ndërtesat dhe pajisjet. Ajo gjithashtu ndihmon sektorin publik dhe privat në përputhjen me kërkesat ligjore, duke ofruar udhëzime investimesh dhe ekspertizë teknike. Partneritetet me programe të mbështetura nga BE si PEEB Cool ndihmojnë në hartimin e zgjidhjeve të integruara energjetike në nivel bashkiak. AEE operacionalizon strategjitë e efiçencës dhe forcon kapacitetet institucionale për objektivat kombëtare të tranzicionit energjetik.

Operatori i Sistemit të Transmetimit (OST)

OST³⁸ është operatori shtetëror i transmetimit në Shqipëri, i ndarë nga KESH në vitin 2004. Ai operon, menaxhon dhe dispeçon rrjetin e transmetimit të tensionit të lartë (110–400 kV), duke siguruar stabilitet teknik dhe koordinim me rrjetet rajonale. Detyrat përfshijnë dispeçimin në kohë reale, planifikimin dhe zgjerimin e rrjetit (p.sh. ndërlikohet e rinj), dhe operimin sipas Kodit të Rrjetit të Transmetimit. OST ka rol strategjik në integrimin e energjive të rinovueshme, garantimin e qëndrueshmërisë së rrjetit dhe përgatitjen për eksportin e energjisë, përfshirë linjën nëndetare drejt Italisë.

Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike (OSHEE)

OSHEE³⁹ është operatori shtetëror për shpërndarjen dhe furnizimin me energji elektrike, nën MIE. I krijuar në 2007, OSHEE mbulon rrjetin e tensionit të ulët dhe të mesëm, merret me marrëdhëniet me konsumatorët, faturimin dhe menaxhimin e ndërprerjeve të energjisë. Pas procesit të shkëputjes (unbundling) të nxitur nga BE, OSHEE ka ndarë aktivitetin e shpërndarjes nga ai i furnizimit, për të rritur transparencën dhe konkurrencën. Performanca e saj (si humbjet në rrjet apo cilësia e shërbimit ndaj klientëve) monitorohet nga afër nga ERE.

³⁵ https://balkangreenenergynews.com/albania-unbundles-power-distribution-system-operator-oss-in-line-with-eu-rules/?utm_source

³⁶ <http://www.akbn.gov.al/misioni/>

³⁷ <https://eficenca.gov.al/>

³⁸ <https://ost.al/>

³⁹ <https://oshee.al/>

Korporata Elektroenergjetike Shqiptare (KESH)

KESH⁴⁰ mbetet prodhuesi publik më i madh i energjisë në vend, kryesisht me bazë hidroenergjetike (kaskada e Drinit), dhe me kapacitete të kufizuara termike. Ajo furnizon rreth 70–75% të kërkesës kombëtare për energji dhe siguron balancimin e sistemit dhe shërbimet ndihmëse. KESH rregullohet nga Ligji Nr. 99/2008 dhe Ligji Nr. 43/2015, dhe është nën mbikëqyrjen e një Këshilli Mbikëqyrës të emëruar nga MIE dhe MZHETS. Ajo përmbush njëkohësisht funksione shërbimi publik dhe qëllime tregtare, duke bashkëjetuar me prodhuesit privatë të energjisë së rinovueshme.

Koordinimi Ndërinstitucional

Qeverisja efektive në sektorin energjetik shqiptar kërkon bashkëpunim të ngushtë mes këtyre institucioneve. MIE ka funksione strategjike drejtuese, ndërsa ERE, AKBN, AEE, OST, OSHEE dhe KESH operojnë me role të përcaktuara qartë. Koordinimi realizohet përmes komiteteve teknike të përbashkëta, grupeve të punës dhe platformave të ndarjes së të dhënave, të koordinuara nga MIE.

Mbikëqyrja e Jashtme dhe Mbështetja për Reforma

Reformat në energji mbështeten nga partnerët ndërkombëtarë. Sekretariati i Komunitetit të Energjisë monitoron përputhjen rregullatore, veçanërisht në fushën e ndarjes së funksioneve dhe transparencës së tregut. Në të njëjtën kohë, programe të financuara nga BERZH, Banka Botërore, BE dhe AFD ofrojnë asistencë teknike dhe ndihmë për ndërtimin e kapaciteteve për institucionet përkatëse.

3.3 Mungesat dhe Sfidat

Shqipëria ka shënuar një progres të dukshëm në drejtim të reformimit dhe diversifikimit të sektorit të energjisë. Megjithatë, disa aspekte të qeverisjes dhe transparencës mbeten për t'u përmirësuar, në mënyrë që tranzicioni energjetik të jetë sa më i qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës. Nevojitet avancim i mëtejshëm në përmirësimin e aksesit dixhital në informacionin mbi licencat dhe kontratat, si dhe në standardizimin e praktikave të publikimit të të dhënave.

1. ➡ Akses Dixhital në Licenca dhe Kontrata

Sekretariati Kombëtar i EITI ka promovuar dixhitalizimin e licencave në sektorin nxjerrës, duke i bërë ato publike përmes një Portali të të Dhënave të Hapura. Megjithatë, i njëjti nivel aksesueshmërie është i mirë, por mund të përmirësohet më tej për sektorin e energjisë—veçanërisht për kontratat, koncesionet dhe marrëveshjet e blerjes së energjisë së rinovueshme⁴¹. Kjo transparencë në qeverisjen energjetike nxit kërkesën për standarde të publikimit elektronik në të gjithë sektorët e energjisë së rinovueshme dhe gazit. Sipas Agjendës Dixhitale të Shqipërisë (2022–2026), portali e-Albania synon të ofrojë shërbime publike të ndërveprueshme dhe akses në dokumente dhe të dhëna zyrtare në 15 sektorë.

⁴⁰ <https://www.kesh.al>

⁴¹ <https://www.albeiti.org/site/wp-content/uploads/2024/10/apr-2023.pdf>

2. **Formatet e Publikimit të të Dhënave**

Edhe kur të dhënat energjetike janë të disponueshme, ato shpesh publikohen në formate të ndryshme si PDF të skanuara ose raporte tekstuale që pengojnë lexueshmërinë automatike nga makinat. Megjithatë ERE publikon të dhëna mujore të tregut, vendime tarifore dhe lista licencash, këto shpallen vetëm në format PDF⁴².

3. **Regjistër Qendror për Kontratat Energjetike**

Ndryshe nga regjistri në sektorin minerar i zhvilluar përmes EITI, Shqipërisë mund t'i nevojitet një regjistër i centralizuar për dokumentet kontraktuale në fushën e energjisë, përfshirë marrëveshjet për blerjen e energjisë (PPA), kontratat koncesionare dhe lejet e përdorimit të tokës.

4. **Standardet e Raportimit Rregullator Kërkojnë Përditësim**

Raporti Vjetor i ERE për vitin 2023 evidenton punën në vijim për të përmirësuar raportimin e të dhënave dhe transparencën rregullatore. Megjithatë, shumë prej proceseve të licencimit dhe raportimit të tregut mbeten të lidhura me rregulla të reja ose ndërtimin e infrastrukturës dixhitale⁴³.

5. **Sfidat për Pajtueshmëri me Kërkesat e BE-së**

Si një vend i Komunitetit të Energjisë dhe kandidat për anëtarësim në BE, Shqipëria duhet të respektojë direktivat e BE-së që kërkojnë të dhëna të energjisë transparente, dixhitale dhe të ndërveprueshme. Vlerësimet formale të vitit 2023 kanë theksuar nevojën për zbatim të shpejtë të mjeteve të e-qeverisjes dhe ndërveprueshmërisë së të dhënave për të përmbushur objektivat e BE-së.

6. **Pjesëmarrje e Kufizuar e Shoqërisë Civile dhe Publikut**

Rekomandohet ndërtimi i një kuadri më të qartë pjesëmarrës për komentim publik mbi licencat, tarifat apo planifikimin infrastrukturor, pasi mungesa e këtyre kanaleve kufizon mbikëqyrjen publike. Kjo dëmton besimin dhe redukton “licencën sociale” për zhvillimin e projekteve energjetike.

4. Inventari i të Dhënave dhe Pasqyra e Sektorit

4.1 Kapaciteti i Instaluar dhe Projektet

Kapaciteti i Instaluar dhe Projektet: Inventari i të Dhënave dhe Pasqyra e Sektorit (2025)

Infrastruktura e prodhimit të energjisë elektrike në Shqipëri po evoluon në mënyrë të qëndrueshme, e shtyrë nga nevoja për të diversifikuar burimet energjetike, për të rritur qëndrueshmërinë dhe për të përmbushur angazhimet ndërkombëtare për klimën. Deri në mesin

⁴² <https://www.ere.gov.al/sq/publikime/raporte-vjetore/raporti-vjetor-2023>

⁴³ <https://www.ere.gov.al/sq/publikime/raporte-vjetore/raporti-vjetor-2023>

e vitit 2025, vendi ka bërë përparim të ndjeshëm në balancimin e mbështetjes historike të hidrocentraleve me rritjen e energjisë diellore, eolike dhe infrastrukturës së gazit natyror. Më poshtë jepet një analizë gjithëpërfshirëse e kapacitetit të instaluar dhe e projekteve të licencuara, bazuar në burime dhe të dhëna zyrtare.

Hidrocentrale (~1,450 MW të Instaluar)

Energjia hidrike mbetet shtylla kryesore e prodhimit të energjisë në Shqipëri, duke siguruar mbi 90% të prodhimit vendas në shumë vite. Sipas Raportit Vjetor të ERE për vitin 2023, kapaciteti i instaluar i hidrocentraleve arrin rreth 1,450 MW⁴⁴. Baza e këtij sistemi është Kaskada e Drinit, e operuar nga KESH (Korporata Elektroenergjitike Shqiptare), që përfshin:

- Fierza (500 MW)
- Komani (600 MW)
- Vau i Dejës (260 MW)

Këto tre impiante të mëdha përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të prodhimit kombëtar. Përveç hidrocentraleve të operuara nga KESH, sektori privat menaxhon HEC-e të mesme dhe të vogla, përfshirë:

- Moglicë HEC (197 MW) dhe Banjë HEC (72 MW), të operuara nga Devoll Hydropower (Statkraft)
- Dhjetëra HEC-e të vogla nga 1 deri në 10 MW, të licencuara nga ERE dhe të monitoruara nga AKBN

Energjia hidrike mbetet burim i besueshëm por i ndjeshëm ndaj klimës, dhe përpjekjet për modernizim vazhdojnë për të optimizuar prodhimin dhe menaxhuar ndryshimet sezonale.

Energjia Diellore (>250 MW të Licencuar; 140 MW në Operim)

Sektori i energjisë diellore ka pësuar një rritje të shpejtë, me mbi 250 MW⁴⁵ kapacitet të licencuar deri në vitin 2025. Projektet kryesore përfshijnë:

- Parku Diellor i Karavastasë (140 MW)⁴⁶: Zhvilluar nga Volitalia, ky projekt është operativ që nga dhjetori 2023. Është parku i parë i shkallës industriale në Shqipëri dhe një model i partneritetit publik-privat.
- Parku Diellor i Spitalës (100 MW): Në ndërtim nga Volitalia, pritet të hyjë në funksion në fund të vitit 2025.
- Parku Diellor në Ersekë (40 MW): Në zonën malore të Kolonjës, zhvilluar nga Favina Group dhe M&K Energy Trading, me plane zgjerimi deri në 100 MW.
- Operatorë të tjerë të licencuar: SPV Blue 1 & 2 (Fier), Nova Solar System (50 MW), Sun Avenue, Sun Energy Solutions dhe projekte të tjera nga 2 deri në 10 MW.
- Së fundmi është gjithashtu projekti për park fotovoltaiik në zonën e Belshit. Që do ofrojë energji për 16 100 abonentë ose rreth 50 mijë qytetarë të Republikës. Do të reduktojnë më 50 mijë ton CO2 çdo vit. Në 22 korrik 2025 u nënshkrua marrëveshja për kredinë dhe grantin e financimit të projektit për ndërtimin e parkut fotovoltaiik të Belshit.

⁴⁴ <https://www.ere.gov.al/sq/publikime/raporte-vjetore/raporti-vjetor-2023>

⁴⁵ https://ere.gov.al/media/files/2024/03/07/ERE_Decision_Register_2023.pdf

⁴⁶ <https://www.voltalia.com/case-study/karavasta-solar>

Ky portofol i diversifikuar reflekton interesin në rritje të sektorit privat dhe një kornizë licencimi të favorshme.

Energjia me Erë (~150 MW në Proces)

Edhe pse Shqipëria ende nuk ka sjellë në funksion impiante të mëdha të erës, projektet janë në zgjerim. Përpjekjet e fundit përfshijnë:

- SunPro Wind (3 MW): Projekt pilot pranë Vlorës, i licencuar në 2025⁴⁷.
- Ankandi Kombëtar i Energjisë me Erë (2023): Alokoi rreth 222 MW, nga të cilët ~150 MW janë në faza të hershme të zhvillimit dhe lejeve.

Potenciali i erës është përqendruar në zonat bregdetare dhe malore, dhe studime teknike janë në zhvillim për integrimin në rrjet dhe përputhshmërinë mjedisore.

Infrastruktura e Gazit: TAP dhe Perspektivat Vendase

Tubacioni Trans Adriatik (TAP)⁴⁸, operativ që nga viti 2020, është porta kryesore e Shqipërisë për gazin natyror. Me një kapacitet prej 10 miliardë m³/vit, TAP ka rëndësi strategjike për sigurinë energjetike rajonale.

Ndonëse nuk ka ende impiante energjie me gaz në operim në vend, po kryhen studime për të zgjeruar infrastrukturën e TAP për:

- Shpërndarje vendase në zonat industriale
- Gjenerim mbështetës për fleksibilitet të rrjetit
- Terminale të mundshme LNG në Vlorë

ERE ka nxjerrë disa vendime rregullatore⁴⁹ që mbështesin këto zhvillime, përfshirë korniza për matje, ndërlikdhje dhe licencimin e rrjeteve të gazit.

Tabela: Kapaciteti i Instaluar dhe Projektet (2025)

Burimi Energjetik	Kapaciteti i Instaluar / Licencuar	Statusi & Komentë	Operatorët / Projektet Kryesore
Hidrocentrale	~1,450 MW	Operativ	KESH, Statkraft, HEC-e të vogla
Fotovoltaikë	>250 MW të licencuar / 140 MW operativ	Në operim & ndërtim	Voltalia, Favina, Nova Solar
Era	~150 MW në proces	Të licencuara, në leje	SunPro, fitues të ankandit 2023

⁴⁷ <https://www.ere.gov.al/sq/licencat/regjistri-i-licencimeve>

⁴⁸ [Trans Adriatic Pipeline \(TAP\) \(tap-ag.com\)](https://www.tap-ag.com)

⁴⁹ <https://www.ere.gov.al/sq/publikime/vendimet>

Burimi Energjetik	Kapaciteti i Instaluar / Licencuar	Statusi & Komente	Operatorët / Projektet Kryesore
Gazi	10 bcm/vit (TAP)	Operativ; zgjerim në studim	TAP AG, operatorë të ardhshëm të rrjetit shqiptar

Kjo tabelë përmbledhëse pasqyron evolucionin dinamik të sektorit energjetik shqiptar në vitin 2025. Ndërsa hidrocentralet mbetet dominues, energjia diellore dhe ajo me erë po fitojnë terren. Infrastruktura e gazit pritet të sigurojë fleksibilitet të mëtjshëm, ndërsa ERE vijon të luajë një rol qendror në licencim dhe mbikëqyrje të tregut. Të gjitha të dhënat janë marrë nga burime zyrtare të ERE, MIE dhe operatorëve energjetikë.

4.2 Prirjet e Investimeve

☒ Ankandet Konkurruese për Energjinë Diellore

Shqipëria ka përqafuar ankandet konkurruese për energjinë diellore për të nxitur investimet dhe zhvillimin e tregut. Parku Diellor i Karavastasë (140 MW) u akordua përmes ankandit të parë diellor në kuadër të Programit të Ankandeve të Energjisë së Rinovueshme të mbështetur nga BERZH. BERZH siguroi 29 milionë euro financim, si pjesë e një sindikate kredie prej 99 milionë euro, me pjesëmarrjen e IFC, Intesa Sanpaolo dhe Privredna Banka Zagreb⁵⁰. Projekti, i zhvilluar nga Voltalia, paraqet një kthesë strategjike ku 50% e prodhimit shitet në tregun e lirë dhe 50% përmes një kontrate 15-vjeçare (PPA) me OSHEE.

I nxitur nga suksesi i Karavastasë, edhe Parku Diellor i Spitallës (100 MW) ndoqi të njëjtën rrugë. Punimet filluan në dhjetor 2024, me çmim preferencial 29.89 €/MWh për 70 MW, ndërsa 30 MW⁵¹ të tjera do të shiten në tregun e lirë. Pranimi në rrjet pritet në vitin 2027, duke treguar vazhdimësinë e qasjes konkurruese në ankandet për energjinë diellore në Shqipëri.

☐ Rritja e PPP-ve dhe IPP-ve

Projektet e Karavastasë dhe Spitallës janë shembuj të qartë të rritjes së partneriteteve publik–privat (PPP) dhe të prodhuesve të pavarur të energjisë (IPP). Voltalia vepron si zhvillues, operator dhe pronar i plotë, duke demonstruar një model tërësisht të orientuar drejt tregut, ndryshe nga modeli tradicional shtetëror me HEC-et publike. Këto projekte janë strukturuar mbi bazën e Ligjit nr. 125/2013 (Për PPP-të), të menaxhuara nga MIE, të licencuara nga ERE dhe të zhvilluara përmes procedurave transparente konkurruese.

Ky model përfaqëson një kthesë drejt strukturave të lidhura me tregun, përfshirë kontrata të përziera PPA dhe nxitjen e IPP-ve, duke garantuar investime përmes kontratave afatgjata. Qasja është në përputhje me parimet e Komunitetit të Energjisë dhe integrimin në tregun energjetik të BE-së.

⁵⁰ <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2023/ebird-leads-on-financing-for-landmark-solar-plant-in-albania.html?>

⁵¹ <https://balkangreenenergynews.com/voltalia-starts-building-spitalla-pv-plant-in-albania-of-100-mw/?>

□ **Financimet Ndërkombëtare – BERZH, IFC, KfW**

- **BERZH**

Parku i Karavastasë u financua nga një hua prej 29 milionë euro nga BERZH, si pjesë e një financimi të përbashkët prej 135 milionë euro⁵². BERZH gjithashtu po asiston me ankandin e dytë diellor dhe një ankand të planifikuar për erën me kapacitet 150 MW.

- **IFC (International Finance Corporation)**

IFC kontribuoi me një paketë financimi prej rreth 41 milionë euro (pjesët A dhe B), duke mbështetur aspektet komerciale dhe qëndrueshmërinë klimatike të projektit, përfshirë linjat ajrore dhe strukturat e përshtatshme me mjedisin.

- **KfW dhe institucionet e tjera financiare ndërkombëtare (DFI)**

KfW njihet për financimin e projekteve të modernizimit të rrjetit dhe eficiencës energjetike në Shqipëri (si për shembull, rinovimi i godinave publike), duke mbështetur integrimin e energjiave të rinovueshme.

□ **Ndikimi në Treg dhe Perspektiva**

- **Efekti Demonstrues:**

Parku i Karavastasë shërben si model me ndikim të lartë: 265 GWh/ vit ⁵³, kapacitet 140 MW, model shitjesh i përzier dhe vendndodhje ekologjikisht e ndjeshme pranë Lagunës së Karavastasë⁵⁴.

- **Kontrolli i kostove dhe gatishmëria e tregut:**

Çmimet konkurruese – 24.89 €/MWh (Karavasta) dhe 29.89 €/MWh (Spitalla) – janë tregues të integritimit të tregut dhe interesit në rritje të investitorëve.

- **Zgjerimi i portofolit të ankandeve:**

Deri në shkurt 2025 janë paraqitur aplikime për projekte të reja diellore me kapacitet total 235 MW. Gjithashtu planifikohet një ankand i tretë me 300 MW në mesin e vitit 2025. Ndërkohë, ankandi i parë për erën (222 MW) po shkon drejt fazës së implementimit⁵⁵.

- **Financime të përziera dhe mekanizma PPP:**

⁵² <https://energynews.pro/en/albania-welcomes-a-100-megawatt-solar-power-plant-by-voltalia/>

⁵³ <https://www.energy-box.com/post/albania-inaugurates-largest-solar-park-in-the-balkans>

⁵⁴ <https://www.reuters.com/business/energy/ebrd-leads-financing-albanias-largest-solar-plant-2023-04-24>

⁵⁵ <https://balkangreenenergynews.com/solar-power-developers-launch-projects-in-albania-for-235-mw>

Strukturat hibride tërheqin financuesit ndërkombëtarë dhe lejojnë përfshirjen e IPP-ve. Kontratat afatgjata PPA ofrojnë siguri për investime, ndërsa modeli 50/50 (gjysmë në treg të lirë) nxit liberalizimin e tregut.

□ Rëndësia Strategjike

Këto trende investimi janë kyçe për disa arsye:

1. Diversifikimi nga varësia nga hidrocentralet, duke rritur qëndrueshmërinë gjatë sezoneve të thata.
2. Kalimi i momentit investues, nga investimet publike te ato private, të mbështetura nga financimi ndërkombëtar.
3. Pjekuria rregullatore, me ankande të strukturuar dhe standarde të forta për vlerësimin nga institucionet financiare ndërkombëtare.
4. Forcimi i kapaciteteve institucionale, përmes përfshirjes së aktorëve të shumtë dhe transparencës së përmirësuar – duke forcuar njëkohësisht edhe integrimin në raportimet e EITI-t.

Tabela Përmbledhëse e Investimeve

Qëllimi	Detaje
Ankande Diellore Konkurruese	Karavasta (140 MW) dhe Spitalla (100 MW) përmes procedurave BERZH/IFC, modele hibride shitjeje dhe PPA afatgjata
Rritja e PPP-ve dhe IPP-ve	Pronësi private dhe zhvillim nën kontrata koncesionare, me mbështetje ligjore dhe procedura të licencimit transparente
Financim Ndërkombëtar	BERZH dhe IFC japin kredi komerciale (~135 milion €); KfW mbështet infrastrukturën e rrjetit dhe eficiencën energjetike
Zgjerimi i Portofolit	Treguesit më të fundit: 235 MW projekte të reja diellore në aplikim; ~150 MW me erë në proces; më shumë ankande gjatë 2025

4.3 Transparenca e të Dhënave

Në vitet e fundit, Shqipëria ka bërë përparime të prekshme në promovimin e hapjes dhe transparencës në sektorin e energjisë—një gur themeli për qeverisjen e përgjegjshme dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Përmes përpjekjeve të përbashkëta të Autoritetit të Rregullimit të Energjisë (ERE)⁵⁶, Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) dhe aktorëve të tjerë si AKBN dhe OST, vendi ka nisur të ndërtojë themelet për një sektor energjetik më të qasshëm, të bazuar në të dhëna dhe gjithëpërfshirës. Këto përpjekje jo vetëm që përputhen me Standardin EITI 2023, por gjithashtu përforcojnë objektivat e integritetit në BE dhe angazhimet më të gjera në kuadër të Agjendës së Gjellbër për Ballkanin Perëndimor.

4.3.1 Licencimi dhe Kuadri Tarifor Transparent

⁵⁶ <https://www.ere.gov.al/sq/>

Në thelb të arkitekturës rregullatore të Shqipërisë qëndron ERE, e cila përmbush me rregull mandatin e saj ligjor për të publikuar vendime, metodologji dhe të dhëna të tregut në përputhje me Ligjin Nr. 43/2015 (Sektori i Energjisë Elektrike) dhe Ligjin Nr. 102/2015 (Sektori i Gazit Natyror). Vendimet për licencim në prodhim, transmetim dhe shpërndarje të energjisë si dhe dokumentacioni për përcaktimin e tarifave janë të publikuara online⁵⁷:

-  Arkiva e Vendimeve të ERE⁵⁸
-  Raportet Vjetore të ERE

Këto dokumente u ofrojnë publikut qasje në të dhëna kritike rregullatore dhe japin kuptim sesi funksionon dhe evoluon tregu energjetik. ERE zhvillon gjithashtu konsultime publike dhe ndan metodologjitë në mënyrë transparente duke ftuar reagime nga palët e interesuara.

4.3.2 Rritja e Dukshmërisë për Projektet Energjetike

Edhe pse mungon një portal unik publik për të gjitha projektet në sektorin e energjisë së rinovueshme dhe gazit, janë bërë hapa përpara në drejtim të publikimit të informacionit për licencimet dhe investimet përmes:

-  Buletineve të Licencimit të ERE⁵⁹
-  Regjistrin të Projekteve të AKBN
-  Regjistrin të Koncesioneve – Ministria e Financave
-  Drejtorisë së Investimeve pranë MIE

Projektet Karavasta (140 MW) dhe Spitalla (100 MW) janë shembuj suksesi me kushte koncesionare të publikuara, burime financimi dhe plane zbatimi të aksesueshme publikisht.

4.3.3 Monitorimi i Prodhimit dhe Raportimi i të Dhënave

Shqipëria ka vendosur një rutinë të rregullt për monitorimin dhe shpërndarjen e të dhënave për prodhimin e energjisë, të koordinuar kryesisht nga ERE dhe OST. Publikohen të dhëna për:

- Prodhimin e energjisë sipas burimit (hidro, diellore, etj.)
- Bilancet import/eksport
- Kapacitetin dhe performancën e rrjetit të transmetimit
- Të dhëna për balancimin dhe funksionimin e tregut

 Raportet e Tregut të Energjisë nga ERE⁶⁰

OST po modernizon infrastrukturën dixhitale përmes përmirësimeve SCADA dhe sistemeve të matjes, të cilat do të mundësojnë publikim në kohë reale në të ardhmen.

4.3.4 Transparenca Financiare dhe e të Ardhurave

⁵⁷ https://www.ere.gov.al/doc/Final_Publicly-1Owned_Generation_Tariff_Methodology.pdf

⁵⁸ <https://www.ere.gov.al/sq/publikime/vendimet>

⁵⁹ <https://www.ere.gov.al/sq/licencat/rregullore-per-licencimin>

⁶⁰ <https://www.ere.gov.al/en/energy-market/reports-and-data-of-the-electricity-market-operation>

Shqipëria po përmirëson në mënyrë të qëndrueshme transparencën financiare në sektorin e energjisë. Kjo përfshin:

- Gjurmimin e detajuar të të ardhurave në Raportet EITI (2019–2021⁶¹)
- Publikimet financiare nga OSHEE, KESH dhe OST
- Modelet tarifore dhe supozimet për përcaktimin e çmimeve

Ky nivel hapjeje ndihmon përgjegjshmërinë dhe përputhjen me standardet e EITI 2023. Shqipëria është në pozicion të mirë për të zgjeruar këto përpjekje në transparencën në nivel projekti dhe përmbledhjen e kontratave.

4.3.5 Pjesëmarrja Qytetare dhe Akses i Palëve të Interesuara

Qasja publike është thelbësore për transparencën. Shqipëria ofron disa mjete për qytetarët dhe palët e interesuara:

-  Open Data Albania: Regjistër koncesionesh⁶², licencime, të dhëna për prodhimin dhe buxhetin
-  Portali i Konsumatorëve ERE: Udhëzues, forma ankesash, ndihmë për tarifën⁶³
-  Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit – AKSHI: Drejton reformën për shërbimet dixhitale

4.3.6 Integrimi me Praktikën më të Mirë të BE dhe Rajonit

Raporti i Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë për 2024 vlerëson përputhshmërinë e Shqipërisë për publikimin e tarifave dhe licencave, por rekomandon më shumë strukturim të të dhënave dhe qasje në kohë reale. Objektivat e dixhitalizimit energjetik të Shqipërisë përputhen me Agjendën Dixhitale 2022–2026:

-  Raporti IR 2024 – Komuniteti i Energjisë⁶⁴
-  OGP Shqipëria
-  Agjenda Dixhitale – AKSHI

5. Transparenca dhe Qeverisja

5.1 Qasja në Informacion: Rritja e Koordinimit dhe Përdorshmërisë Praktike

Një nga aspektet më të vlefshme, por edhe komplekse, të transformimit të sektorit energjetik në Shqipëri lidhet me përmirësimin e aksesit në informacion institucional. Qeveria ka ndërmarrë hapa domethënës drejt transparencës, por sfidat nuk qëndrojnë në mungesën e të dhënave, por në strukturën, përputhshmërinë dhe përdorshmërinë e tyre praktike.

⁶¹ <https://www.albeiti.org/site/wp-content/uploads/2024/10/eiti-report-for-years-2019-2020-2021.pdf>

⁶² <https://opencorporates.al/sq/concession>

⁶³ <https://www.ere.gov.al/sq/artikulli/sherbime-konsumatori>

⁶⁴ https://www.google.com/search?q=IR2024_Albania.pdf&og=IR2024_Albania.pdf&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqBg_gAEEUYOzIGCAAQRRg7MgYIARBFgDzSAQkyNTc4ajBqMTWoAgiwAgHxBcOtawPcQFCE&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Qasja në Praktikë

Edhe pse të dhënat për licencat, tarifat, koncesionet dhe prodhimin janë të disponueshme publikisht, ato shpesh janë të shpërndara në platforma të ndryshme dhe të paraqitura në formate statike (PDF, skanime, lista jo të kërkueshme). Kjo e vështirëson ndjekjen e zinxhirit të plotë të një projekti energjetik ose politike për palët e interesuara.

Për shembull, një projekt energjie i rinovueshme mund të jetë i listuar nga ERE me detaje të licencimit, por marrëveshjet kontraktuale, progresi i ndërtimit apo ndikimi mjedisor lokal mund të mos jenë të përditësuara apo të aksesueshme në platforma të tjera.

Qasje ndër-institucionale

- ERE publikon vendime licencimi, tarifa dhe rishikime të tregut.
- AKBN ruan regjistrat e projekteve të rinovueshme dhe të dhëna për koncesione.
- MIE ofron informacion për investime dhe njoftime për prokurime.
- OST disponon të dhëna operationale dhe për rrjetin e transmetimit.

Mundësi për Përmirësim të Qasjes dhe Përdorimit Publik

Ky është momenti për të kaluar nga "transparenca për shkak të detyrimit ligjor" në "transparencë të dizenuar me mendim përdoruesi". Kjo do të thotë jo vetëm publikim të të dhënave, por krijim të mjeteve, platformave dhe rrugëve dixhitale që i bëjnë informacionet intuitive, të krahasueshme dhe të ndërlidhura.

Agjenda Dixhitale 2022–2026 dhe bashkëpunimi me OGP ofrojnë terren të mirë për këtë kalim.

Rekomandime për Përmirësimin e Qasjes Publike

1. Zhvillimi i një platforme të unifikuar “Gjurmues i Projekteve të Energjisë” – e integruar me sistemet e ERE, MIE, AKBN dhe OST, që mundëson ndjekjen e projekteve sipas ID-je, vendndodhjes, kompanisë dhe llojit të energjisë.
2. Krijimi i një paneli publik të të dhënave energjetike – për të shfaqur licencimet, prodhimin dhe treguesit fiskal sipas vitit, rajonit dhe kompanisë.
3. Mundësimi i shkëmbimit automatik të të dhënave ndërmjet institucioneve – në formate të përbashkëta si JSON, CSV, për përditësim të sinkronizuar.
4. Dizenjimi i vizualizimeve të thjeshta për qytetarët – harta, linja kohore dhe përmbledhje të projekteve të aksesueshme në celular dhe web.
5. Standardizimi i të dhënave të hapura ndërmjet institucioneve – përmes protokolleve të përbashkëta teknike dhe trajnimeve të stafit IT.

Shqipëria nuk ka mungesë të angazhimeve për transparencë. Ajo përballlet me sfida se si ta zbatojë transparencën në epokën dixhitale, ku aksesueshmëria duhet të shoqërohet me përdorshmëri. Duke evoluar praktikat institucionale të të dhënave – nga raporte paralele dhe statike drejt platformave të ndërlidhura dhe dinamike – Shqipëria mund të forcojë qeverisjen moderne dhe gjithëpërfshirëse të sektorit energjetik.

5.2 Pjesëmarrja e Palëve të Interesuara

5.2.1 Një Epokë e Re e Interesit Publik për Energjinë e Rinovueshme

Ndërsa Shqipëria i afrohet një të ardhmeje energjetike më të larmishme dhe të qëndrueshme, angazhimi i palëve të interesuara bëhet një komponent kyç i qeverisjes së mirë. Megjithatë vendi ka bërë përparim të dukshëm në përfshirjen e shoqërisë civile në industrinë nxjerrëse përmes Grupit Shumëpalësh të EITI-t (MSG), përpjekje të ngjashme në sektorin e energjisë së rinovueshme janë ende në zhvillim. Ky tranzicion përbën një mundësi të mirë për të zgjeruar pjesëmarrjen, duke siguruar që komunitetet, shoqëria civile dhe palët e tjera të mos jenë vetëm të informuara, por realisht të përfshira.

5.2.2 Pjesëmarrja e MSG përtej Industrisë Nxjerrëse

Grupi Shumëpalësh i EITI-t ka luajtur një rol thelbësor në mbikëqyrjen, dialogun dhe transparencën në sektorët e naftës, gazit dhe mineraleve. Megjithatë, kjo platformë ka vend për të shtrirë plotësisht fushën e saj të veprimit në projektet gjithnjë në rritje të energjisë diellore dhe erës në Shqipëri. Ndërkohë që këto sektorë të rinj po fillojnë të gjenerojnë të ardhura dhe të ndryshojnë peizazhin lokal, mungesa e një monitorimi të strukturuar nga shoqëria civile krijon një boshllëk në llogaridhënie. Ka një vetëdijesim në rritje—si nga institucionet ashtu edhe nga shoqëria civile—që përfshirja e energjisë së rinovueshme në diskutimet e MSG do të rrisë legjitimitetin dhe do të përmirësojë mbikëqyrjen e projekteve. Me mbi 250 MW projekte fotovoltaike dhe 150 MW me erë tashmë të licencuara, rëndësia e transparencës fiskale dhe përfshirjes së komunitetit është më e madhe se kurrë më parë.

5.2.3 Angazhimi Publik në Çështje Mjedisore

Ligjet shqiptare për mbrojtjen e mjedisit dhe planifikimin e përdorimit të tokës parashikojnë konsultime publike gjatë procesit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM) dhe hartimit të planeve të zhvillimit hapësinor ose strategjik. Megjithatë, këto konsultime në disa raste perceptohen jo si mundësi reale për ndikim. Në rajone si Erseka, Divjaka apo afër Fierit, anëtarët e komunitetit kanë shprehur shqetësime për ritmin e zhvillimit, mungesën e informacionit të qasshëm dhe mungesën e përgjigjeve ndaj komenteve të tyre. Këto shqetësime nuk lidhen domosdoshmërisht me neglizhencën, por me sfidat më të gjera në përputhjen e ambicieve kombëtare energjetike me pritshmëritë dhe kapacitetet lokale.

5.2.4 Praktika Pozitive

Pavarësisht sfidave, autoritetet shqiptare kanë shfaqur gatishmëri në rritje për praktika pjesëmarrëse. ERE organizon rregullisht konsultime publike për metodologjitë tarifore, ndërsa MIE ka publikuar dokumentacion të rëndësishëm për projektet e rinovueshme online. Gjithashtu, Agjenda Dixhitale Kombëtare dhe nisma e Partneritetit për Qeverisje të Hapur (OGP) tregojnë përkushtimin e Shqipërisë ndaj pjesëmarrjes qytetare dhe hapjes institucionale. Tashmë ekziston baza – ajo që nevojitet është institucionalizim më i thelluar dhe pika hyrëse më të qarta për shoqërinë civile në qeverisjen e energjisë së rinovueshme.

5.2.5 Masa të Rekomanduara për Thellimin e Angazhimit

Për të garantuar zhvillim energjetik të drejtë, transparent dhe të ndjeshëm ndaj komunitetit, rekomandohen këto masa:

1. Zgjerimi formal i mandatit të MSG të Albeiti për të përfshirë mbikëqyrjen e projekteve të energjisë së rinovueshme dhe ndikimet e tyre fiskale.

2. Krijimi i një portali kombëtar për konsultime ku publikohen për komente projektet energjetike, VNM-të dhe planet hapësinore.
3. Forcimi i kërkesave për pjesëmarrje publike në licencimin mjedisor dhe planifikimin e territorit, duke përfshirë të drejtën për të marrë përgjigje ndaj komenteve.
4. Trajnimi i njësive të qeverisjes vendore dhe OJF-ve për të kuptuar dokumentet teknike dhe për të ndjekur zhvillimin e projekteve.
5. Promovimi i mekanizmave të shpërndarjes së përfitimeve, si punësimi lokal, investimet në infrastrukturë ose mundësitë për bashkëfinancim.

5.2.6 Një Rrugë drejt të Ardhmes së Pastër Energjetike

Angazhimi i palëve të interesuara nuk është thjesht një detyrim procedural—është një vlerë demokratike dhe një mjet strategjik. Ndërsa Shqipëria përshpejton tranzicionin energjetik, është thelbësore që qytetarët të ndihen të informuar, të dëgjuar dhe të përfaqësuar. Zgjerimi i pjesëmarrjes në qeverisjen e energjisë së rinovueshme është ndër mënyrat më efektive për të siguruar pranimin social, qëndrueshmërinë e projekteve dhe suksesin afatgjatë të politikave.

5.3 Praktikrat e Mira: Ndërtimi i Besimit përmes Qeverisjes Transparente të Energjisë

5.3.1 Ankande Transparente nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë

Gjatë pesë viteve të fundit, Shqipëria ka ndërmarrë hapa të qarta për t'u pozicionuar si një lider rajonal në transparencën e energjisë së rinovueshme. Një nga shembujt më të spikatur është mënyra se si Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) ka organizuar ankande konkurruese për projektet diellore në shkallë të gjerë.

Në vend të vendimeve me dyer të mbyllura, MIE ka ndjekur një proces të qartë dhe publik që përfshin kriteret të shpallura paraprakisht, dokumente tenderimi të publikuara dhe procedura të vlerësimit transparente. Projektet Karavasta (140 MW) dhe Spitalla (100 MW) janë ndarë përmes garave ndërkombëtare të mbështetura nga partnerë zhvillimi si BERZH dhe IFC.

Veçanërisht, këto tenderime kanë qenë:

- Me kriteret teknike dhe financiare të shpallura paraprakisht.
- Me oferta fituese dhe marrëveshje të blerjes së energjisë (PPA) të publikuara.
- Me vlerësime mjedisore dhe përdorim toke të përfshira në dokumentet e tenderit.

Këto ankande tregojnë se komunikimi i qartë dhe konkurrenca e strukturuar mund të tërheqin investime duke ruajtur njëkohësisht besimin publik. Modeli i ndërtuar nga MIE po shqyrtohet tani edhe për projektet e erës.

5.3.2 Përmirësime në Licencim nga Enti Rregullator i Energjisë (ERE)

Në të njëjtën kohë, ERE ka realizuar reforma të rëndësishme për të thjeshtuar dhe sqaruar procesin e licencimit energjetik—veçanërisht për prodhuesit e pavarur, sidomos ata në fushën e energjisë diellore dhe hidrocentraleve të vegjël.

Përmirësimet përfshijnë:

- Procedura të standardizuara për licencim me formularë aplikimi, afate dhe kërkesa dokumentacioni të publikuara në faqen zyrtare (Rregullorja e Licencimit nga ERE).
- Përpunim më i shpejtë për projekte me kapacitet të vogël (<5 MW), që ndihmon zhvillimin e projekteve të shpërndara dhe me bazë komunitare.
- Qasje publike në vendimet e licencimit, duke e bërë të lehtë ndjekjen se kush ka marrë licencë, kur dhe me çfarë kushtesh.

ERE gjithashtu mban konsultime të rregullta për metodologjitë tarifore dhe rregullat e tregut, me pjesëmarrje të operatorëve si KESH, OST dhe OSHEE, si dhe grupe mbrojtëse të konsumatorëve.

Këto praktika të licencimit, të mbështetura në transparencë dhe parashikueshmëri, ndihmojnë në krijimin e një ambienti ku bizneset mund të planifikojnë me siguri dhe shoqëria civile mund të angazhohet në monitorim.

5.3.3 Sinergji Institucionale dhe Rruga Përpara

Kur kombinohen, qasjet e MIE dhe ERE krijojnë një bazë të fuqishme për qeverisjen transparente të sektorit energjetik. Ato tregojnë se si koordinimi i fortë institucional mund të përmirësojë rezultatet e investimeve dhe llogaridhënien publike. Duke përafruar dizajnin e ankandeve dhe procedurat e licencimit me praktikën më të mira ndërkombëtare, Shqipëria tashmë po sheh një rritje të interesit nga investitorët privatë dhe bankat zhvillimore.

Kjo sinergji midis politikëbërjes dhe rregullimit është pikërisht ajo që nevojitet për një tranzicion energjetik të suksesshëm—dhe tashmë po funksionon.

5.3.4 Rekomandime për Shtrirjen e Praktikave të Mira

Për të ndërtuar mbi këto suksese të domosdoshme, rekomandohen këto hapa:

1. Të replikohet modeli i ankandit për energjinë diellore në projektet e ardhshme të erës, hibride dhe të magazinimit të energjisë.
2. Të publikohen raporte të reagimeve për çdo ankand, duke ndarë mësimet e nxjerra nga qeveria dhe zhvilluesit.
3. Të krijohet një “gjurmues projektesh” online, ku qytetarët mund të ndjekin statusin e një projekti nga ankandi deri te vënia në punë.
4. Të vazhdohet dixhitalizimi i procesit të licencimit, duke përfshirë mjete interaktive për ndjekjen e aplikimeve dhe përditësimet në kohë reale.
5. Të forcohet bashkëpunimi ndërinstitucional për të siguruar që praktikën e mira të jenë të njëjta në të gjitha institucionet.

5.3.5 Konkluzion: Një Bazë e Fortë për të Ardhmen

Praktikat e mira të zhvilluara nga MIE dhe ERE nuk janë thjesht arritje teknike—ato janë shembuj se si Shqipëria mund të udhëheqë me shembull në rajon. Duke vazhduar të japë përparësi transparencës, drejtësisë dhe qasjes së hapur, vendi po ndërton një sektor energjetik modern që u shërben investitorëve, institucioneve dhe qytetarëve njëherësh. Këto përpjekje, nëse shtrihen dhe vazhdojnë në kohë, do të jenë kyçe për të siguruar që tranzicioni energjetik i Shqipërisë të jetë jo vetëm i gjelbër—por edhe transparent, i përgjegjshëm dhe gjithëpërfshirës.

6. Përafrimi me Standardin EITI 2023

6.1 Dispozita përkatëse

Shqipëria ka treguar përparim të qëndrueshëm në përafrimin e qeverisjes së sektorit energjetik me kërkesat e Standardit EITI 2023. Me një bazë institucionale të fortë dhe kuadër ligjor të konsoliduar, vendi është mirëpozicionuar për të përmbushur pritshmëritë në zhvillim të transparencës të përcaktuara në standardin e përditësuar. Kjo seksion përmbledh dispozitat më të rëndësishme—Mbledhja e të Ardhurave (Kërkesa 6), Kuadri Ligjor dhe Kontratat (Kërkesa 2) dhe Udhëzimet për Tranzicionin Energjetik 2023—duke treguar si po ecën Shqipëria në secilën fushë.

6.1.1 Kërkesa 6: Mbledhja e të Ardhurave

Kjo kërkesë fokusohet në publikimin e pagesave të bëra nga kompanitë dhe të ardhurave të marra nga qeveria në sektorët energjetikë dhe nxjerrës. Shqipëria ka shënuar hapa të rëndësishëm në këtë drejtim:

- Kompanitë shtetërore si KESH, OST dhe OSHEE publikojnë raportet e tyre vjetore dhe të dhënat financiare, përfshirë pasqyrat e të ardhurave dhe treguesit e performancës.
- ERE siguron transparencë përmes publikimit të vendimeve tarifore dhe metodologjive.

Këto publikime krijojnë tashmë një bazë të fortë për përputhjen me Kërkesën 6. Me hapa të mëtejshëm—si ndarja e të ardhurave në nivel projekti dhe përfshirja e të ardhurave të lidhura me prodhimin—Shqipëria mund të thellojë përputhshmërinë dhe të përmirësojë transparencën fiskale në projektet e energjisë së rinovueshme.

6.1.2 Kërkesa 2: Kuadri Ligjor dhe Kontratat

Standardi i vitit 2023 i kushton vëmendje të shtuar publikimit të kuadrit ligjor, kushteve të licencimit, transparencës së kontratave dhe pronësisë përfituese. Shqipëria ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm në këtë drejtim:

- MIE dhe ERE kanë publikuar procedura të plota licencimi dhe dokumentacionin për ankandet.
- Marrëveshjet kryesore të partneritetit publik-privat, si ato për parqet diellore Karavasta dhe Spitalla, janë bërë të qasshme përmes kanaleve zyrtare.

Për të përforcuar përputhjen me Kërkesën 2, Shqipëria mund të përmirësojë aksesin e qëndruar në një qendër të vetme për të gjitha kontratat dhe vendimet e licencimit, përfshirë kushtet e PPA-ve dhe strukturat e pronësisë së ndërmarrjeve shtetërore.

 Referencë: Kërkesa EITI 2

 Referencë: Shpallja e Ankandit Diellor nga MIE

6.1.3 Udhëzime Specifike për Tranzicionin Energjetik (2023)

Përditësimi i vitit 2023 i Standardit EITI përfshin udhëzime të veçanta për raportimin mbi tranzicionin energjetik. Ai nxit vendet që të publikojnë:

- Politikat kombëtare të tranzicionit energjetik
- Ndikimet mjedisore dhe sociale të zhvillimit të energjisë së rinovueshme
- Subvencione, çmimin e karbonit dhe instrumente fiskale të lidhura

Shqipëria tashmë po vendos themelet për këto publikime:

- Strategjia Kombëtare e Energjisë 2023–2030 përshkruan objektivat për integrimin e energjisë diellore, të erës dhe gazit.
- Ankandet diellore përfshijnë vlerësime mjedisore dhe planifikim të përdorimit të tokës.
- Institucione si AKBN dhe ERE publikojnë të dhëna të tregut që mund të zgjerohet për të përfshirë treguesit klimatikë.

Edhe pse kjo është një fushë e re raportimi, përparimi i Shqipërisë tregon përkushtim të fortë për të përputhur zhvillimin energjetik me qëndrueshmërinë afatgjatë dhe transparencën.

Tabela Përmbledhëse: Përputhja me Standardin EITI 2023

Kërkesa EITI	Progresi aktual i Shqipërisë	Hapat e ardhshëm për forcimin e përputhshmërisë
Kërkesa 6: Të ardhurat	Raporte të ndërmarrjeve shtetërore, publikime tarifore, buxhete publike	Shtoni flukset fiskale sipas projekti dhe të ardhurat e parashikuara
Kërkesa 2: Kuadri ligjor & kontratat	Publikime të licencimeve, rregullave të tenderimit, shembuj PPA	Konsolidoni dhe dixhitalizoni tekstet e plota të kontratave dhe të dhënat mbi pronësinë përfituese
Udhëzimet për Tranzicionin Energjetik	Strategji kombëtare, dizajn ankandesh, të dhëna tregu	Zgjeroni me indikatorë mbi emetimet, subvencionet, dhe politikat e tranzicionit

Përfundim

Shqipëria ka ndërmarrë hapa konkretë drejt përmbushjes së kërkesave të Standardit EITI 2023, veçanërisht në transparencën ligjore, publikimet e ndërmarrjeve shtetërore dhe ankandet e strukturuar publike. Investimi i vazhdueshëm i qeverisë në dixhitalizimin e të dhënave, përfshirjen e aktorëve dhe planifikimin e tranzicionit të gjelbër, krijon një rrugë të qartë drejt përputhshmërisë së plotë. Duke forcuar më tej publikimin e të dhënave për flukset e të ardhurave, kushtet e licencimit dhe ndikimin e projekteve të rinovueshme, Shqipëria mund të konsolidojë reputacionin e saj si lider transparent dhe me vizion në sektorin e energjisë në Ballkanin Perëndimor.

6.2 Mundësi Integrimi: Përparimi i Transparencës në Tranzicionin Energjetik të Shqipërisë

Shqipëria ka shënuar përparime domethënëse në ndërtimin e një kuadri të qartë dhe të bazuar në rregulla për sektorët tradicionalë dhe të rinovueshëm të energjisë. Duke u mbështetur në këtë themel të fortë, ekzistojnë mundësi të rëndësishme për të integruar më tej segmentin e energjisë së rinovueshme në procesin e raportimit EITI. Kjo jo vetëm që do të rriste besueshmërinë e institucioneve publike, por edhe do të pasqyronte ambicien e Shqipërisë për të udhëhequr rajonin në qeverisjen e mirë të energjisë.

6.2.1 Përfshirja e të Dhënave të Licencimit dhe Tarifimit të Energjisë së Rinovueshme në Raportet EITI

Vendi ka zbatuar me sukses ankande publike për projektet e mëdha fotovoltaike dhe ka lëshuar dhjetëra licenca për zhvillues të energjisë diellore, hidro dhe me erë. Këto licenca janë të aksesueshme publikisht në faqet e ERE dhe MIE.

Integrimi i këtyre të dhënave do të përmirësonte transparencën në këto mënyra:

- Paraqitja e qartë e të gjitha projekteve të licencuara të rinovueshme, kapacitetet e tyre dhe vendndodhjet gjeografike
- Dokumentimi i mekanizmave të mbështetjes, përfshirë tarifat me përparësi dhe marrëveshjet për blerje të energjisë (PPA)
- Qartësimi i fazave të projekteve (të licencuara, në ndërtim, në operim)

Kjo do t'i mundësonte qytetarëve, shoqërisë civile dhe investitorëve të kuptonin më mirë zhvillimin dhe strukturën e peizazhit të energjisë së rinovueshme në Shqipëri.

6.2.2 Publikimi i Flukseve të të Ardhurave nga Prodhuesit Privatë të Energjisë (IPPs)

Prodhuesit e Pavarur të Energjisë (IPPs) në sektorin e rinovueshëm i nënshtrohen një sërë taksash dhe tarifash, përfshirë:

- Tatimi mbi Vlerën e Shtuar (TVSH)
- Tatimi mbi fitimin
- Tarifë koncesioni ose pagesa për përdorimin e tokës

Përfshirja e tyre në Raportin EITI do të:

- Rrisë dukshmërinë mbi kontributin e energjisë së rinovueshme në të ardhurat kombëtare dhe vendore
- Forcojë reputacionin e Shqipërisë si vend transparent dhe fiskalisht i përgjegjshëm
- Vendosë një standard për raportimin në nivel projekti në të gjithë Ballkanin Perëndimor

Tabela Përmbledhëse: Mundësitë për Integrim

Fusha e Integritimit	Pse është e rëndësishme	Veprim i rekomanduar
Licencimi dhe tarifat e rinovueshme	Reflekton rritjen e sektorit dhe transparencën	Të vijojnë të përfshihen në anekset EITI dhe në panelet e të dhënave

Fusha e Integrimit	Pse është e rëndësishme	Veprim i rekomanduar
Të ardhurat nga IPPs (TVSH, taksa, tarifa)	Tregon kontributin fiskal të energjisë së rinovueshme	Të vijojnë të ndahen dhe publikohen në deklaratat financiare

Konkluzion

Shqipëria është qartësisht në rrugën e duhur. Duke shfrytëzuar sistemet tashmë të konsoliduara—ankandet publike, licencimin e hapur dhe raportimet e ndërmarrjeve shtetërore—vendi mund të ndërtojë një tablo më të plotë për kontributin e energjisë së rinovueshme në zhvillimin kombëtar. Integrimi i këtyre fushave në raportimin EITI do të mbështeste përputhjen me Standardin 2023 dhe do të rriste besimin e aktorëve, do të tërhiqte më shumë investime të përgjegjshme dhe do të siguronte që tranzicioni i gjelbër i Shqipërisë të jetë i përgjegjshëm, gjithëpërfshirës dhe transparent.

7. Rekomandime dhe Formati i Raportimit

7.1 Reforma Ligjore dhe Institucionale: Ndërtimi i një Modeli të Qeverisjes Transparent dhe Koheziv

Ndërsa Shqipëria ecën drejt një të ardhmeje me pak karbon, përshtatjet ligjore dhe institucionale janë thelbësore për të siguruar që qeverisja e energjisë së rinovueshme të ecë paralelisht me rritjen e investimeve dhe pritshmëritë e publikut. Autoritete si Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE), Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN) dhe Enti Rregullator i Energjisë (ERE) kanë bërë përparime të prekshme. Megjithatë, më shumë mjete digjitale do të përmirësonin efikasitetin dhe do ta afronin qeverisjen me Standardin EITI 2023.

7.1.1 Qartësimi i Roleve midis AKBN dhe MIE për Monitorimin e Projekteve

Shqipëria ka shënuar përparime të rëndësishme në zhvillimin e sektorit të energjisë së rinovueshme, mbështetur nga institucione të përkushtuara dhe interes investitorësh në rritje. Ndërsa sektori maturohet, paraqitet një mundësi reale për të forcuar mënyrën si AKBN dhe MIE bashkëpunojnë. Të dyja institucionet sjellin vlera: AKBN ofron ekspertizë teknike, ndërsa Ministria ka vizionin strategjik të përgjithshëm. Rrjedhimisht, ndërthurja e roleve është shenjë angazhimi të fortë, por kërkon rregullim të lehtë—si përditësimi i kuadrit ligjor, ndarja e qartë e përgjegjësiave pas licencimit dhe takime të rregullta koordinuese. Këto hapa të vegjël mund të sjellin një ndryshim të madh në efikasitet dhe besim mes institucioneve publike dhe sektorit privat, duke i dhënë Shqipërisë pozicion udhëheqës në rajon për energjinë e rinovueshme.

7.1.2 Krijimi i një Portali Kombëtar Digjital për Transparencën në Energjinë e Rinovueshme

Qasja në informacionin për energjinë e rinovueshme po përmirësohet, por mbetet e fragmentuar në disa faqe institucionale. ERE publikon të dhëna për tarifa dhe licenca, AKBN ruan një regjistër projektësh, ndërsa MIE publikon dokumentacion për ankandet. Ende mungon një

portal unik dhe në kohë reale që të përmbledhë gjithë këtë informacion për publikun dhe investitorët.

Një Portal Kombëtar i Transparencës për Energjinë e Rinovueshme mund të:

- Përdoret për publikimin e licencave, përmbledhjeve të kontratave PPA, rezultateve të ankandëve dhe fazave të kontratave;
- Vizualizojë projektet në hartë përmes mjeteve GIS;
- Ofrojë funksione kërkimi dhe eksportimi për shoqërinë civile, studiues dhe vëzhgues ndërkombëtarë;
- Integrohet me platformat EITI Shqipëri dhe Open Data Albania.

Portali mund të zhvillohet bashkërisht nga AKSHI, MIE dhe Sekretariati i EITI-t, duke garantuar akses për përdoruesit dhe ndërveprueshmëri institucionale. Kjo nismë do të forconte reputacionin e Shqipërisë si një destinacion transparent dhe miqësor për investimet në energji të pastër, si dhe do të mbështeste raportimin e përmirësuar gjatë vlerësimeve të EITI-t.

7.2 Format i Raportimit për EITI (Fusha Shembull)

Për të reflektuar rëndësinë në rritje të energjive të rinovueshme në peizazhin energjetik të Shqipërisë, raportet e ardhshme të EITI-t duhet të përfshijnë të dhëna të strukturuar nga projektet diellore, me erë dhe të gazit. Më poshtë paraqitet edhe një format model raportimi, i cili ndihmon në integrimin e këtyre projekteve në kuadër të kërkesave të Standardit EITI 2023, veçanërisht për:

- Zbulimin e të ardhurave në nivel projekti,
- Transparencën e kontratave, dhe
- Pronësinë përfituese (BO – Beneficial Ownership).

Shembull fushash që mund të përfshihen në template:

- Emri i projektit dhe vendndodhja (me koordinata)
- Kompania zhvilluese dhe pronësia përfituese (BO)
- Kapaciteti i instaluar (MW)
- Faza e projektit (licencuar, ndërtim, operativ)
- Mekanizmat mbështetës (tarifë, PPA, koncesion)
- Të ardhurat për shtetin (TVSH, tatim fitimi, tarifa koncesionare)
- Ndikimet mjedisore dhe sociale (raporte VNM, kushte leje)
- Burimi i financimit (BB, IFC, EBRD etj.)

Shembull- për Raportimin EITI mbi Projektet e Energjisë së Rinovueshme (Model)

Fusha	Përshkrimi	Shembull
Emri i Projektit	Emri i projektit të licencuar ose në operim	Parku Diellor Karavasta
Lloji i Teknologjisë	Lloji i burimit energjetik: Diell, Erë, Gaz	Diellor
Kapaciteti (MW)	Kapaciteti i instaluar ose i planifikuar në megavatë	140

Fusha	Përshkrimi	Shembull
Vendndodhja (Qark/Bashki)	Lokacioni gjeografik i projektit	Bashkia Fier
Zhvillues / Operator	Emri ligjor i kompanisë zbatuese	Voltalia Albania
ID e Licencës	Numri i referencës së licencës së prodhimit të lëshuar nga ERE ose MIE	Licenca Nr. 03-2020-ERE
Data e Licencës	Data e lëshimit të licencës	15 Prill 2020
Tarifa / Vlera e PPA	Tarifa e kontraktuar (€/MWh) ose termat e Marrëveshjes për Blerje Energjie	€29.89/MWh – Kontratë CfD
Lloji i Dhënies	Ankand Konkurrues, Koncesion, ose Negociatë e Drejtpërdrejtë	Ankand Konkurrues
Të ardhura për Shtetin	TVSH, qira toke, tarifa koncesionare, ose kontribute të tjera fiskale	€3.2 milion (vlerësim vjetor)
Prodhi (Vjetor)	Prodhi i raportuar ose i vlerësuar vjetor i energjisë (MWh)	210,000 MWh
Pronari Përfitues i Shpallur	Po/Jo – nëse pronësia përfituese është publikuar në QKB	Po
Lidhja me Regjistrin e BO	Linku për profilin e BO në QKB ose në publikim të EITI	Voltalia në QKB
Leja Mjedisore	Data dhe institucioni lëshues i VNM-së ose miratimit mjedisor	Miraturar – Ministria e Mjedisit, 2020
Statusi	Në Operim, Në Ndërtim, i Planifikuar	Në Operim

Përshkrim:

Kjo tabelë ofron një metodë të qartë dhe të unifikuar për ndjekjen e projekteve në nivel individual, duke përfshirë licencimin, të ardhurat financiare dhe pronësinë përfituese. Ajo është në përputhje të plotë me fokusin e Standardit EITI 2023 mbi transparencën fiskale dhe raportimin për tranzicionin energjetik.

Përdorimi i këtij modeli në raportimet vjetore të EITI do të përmbushte pritshmëritë ndërkombëtare dhe njëkohësisht do t'i fuqizonte qytetarët dhe shoqërinë civile në Shqipëri për të monitoruar kontributin real të projekteve të energjisë së rinovueshme në zhvillimin kombëtar të qëndrueshëm.

7.3 Angazhimi i Palëve të Interesuara: Nxitja e Pjesëmarrjes Gjithëpërfshirëse në Tranzicionin Energjetik të Shqipërisë

Angazhimi i palëve të interesuara mbetet një shtyllë themelore e qeverisjes së mirë dhe një nga pikat e forta të procesit EITI në Shqipëri. Me rritjen e rëndësisë së energjisë së rinovueshme, ekzistojnë mundësi të vlefshme për të ndërtuar mbi strukturat ekzistuese dhe për të promovuar një pjesëmarrje të informuar dhe gjithëpërfshirëse—pa mbingarkuar institucionet apo komunitetet.

7.3.1 Krijimi i një Grupi Pune mbi Energjinë e Rinovueshme në kuadër të MSG

Grupi Shumëpalësh (MSG) i EITI në Shqipëri ka funksionuar si një platformë gjithëpërfshirëse për dialog. Me zgjerimin e projekteve të energjisë së rinovueshme, mund të jetë e dobishme krijimi i një grupi joformal diskutimi mbi energjinë e rinovueshme brenda MSG-së. Kjo nuk kërkon ndryshime strukturore, por do të lejonte një shkëmbim më të lirë midis përfaqësuesve të shoqërisë civile, institucioneve shtetërore dhe zhvilluesve të projekteve.

Ky grup mund të:

- Shpërndajë përditësime mbi politikat dhe projektet e energjisë së rinovueshme
- Identifikojë fusha për përfshirje të mëtejshme të të dhënave mbi energjinë e rinovueshme në raportimet e EITI
- Jep komentet mbi përpjekjet për transparencë që lidhen me licencimin dhe të ardhurat

Një nismë e tillë do të plotësonte punën ekzistuese të MSG-së duke zgjeruar gradualisht përfshirjen në qeverisjen e tranzicionit energjetik.

7.3.2 Nxitja e Dialogut Publik mbi Koncesionet e Reja

Shqipëria ka tashmë kuadër ligjor për konsultimet mjedisore dhe planifikimin e territorit. Duke ndërtuar mbi këtë bazë, mund të inkurajohet zhvillimi i dialogëve më të shpeshtë dhe më të përqendruar në nivel vendor, sidomos për koncesionet madhore të energjisë së rinovueshme.

Bashkitë, në bashkëpunim me AKBN-në, mund të organizojnë takime informuese periodike ose prezantime për komunitetet. Këto mund të:

- Ofronin informacion të qasshëm mbi planet e koncesionit dhe aspektet mjedisore
- Lejonin qytetarët të parashtrojnë pyetje dhe sugjerime
- Zhvilloheshin në faza të hershme të planifikimit për të mbështetur pjesëmarrjen e informuar

Këto takime nuk kanë pse të jenë dëgjesa formale, por seanca të dobishme informuese që përputhen me përpjekjet për transparencë dhe angazhimin ndaj praktikave të BE-së. Kjo qasje balancuar mbështet përkushtimin e Shqipërisë ndaj qeverisjes gjithëpërfshirëse duke respektuar kapacitetet institucionale dhe pritshmëritë e komunitetit.

7.4 Ndërtimi i Kapaciteteve: Fuqizimi i Institucioneve Vendore dhe Shoqërisë Civile për Tranzicionin Energjetik

Me përkushtimin në rritje të Shqipërisë për energjinë e pastër, ndërtimi i kapaciteteve është thelbësor për të siguruar që institucionet, autoritetet vendore dhe aktorët e shoqërisë civile të jenë të përgatitur për të marrë pjesë në mënyrë efektive dhe të informuar në tranzicionin energjetik. Investimet në trajnime, shkëmbim teknik dhe partneritete ndërkombëtare do të forcojnë transparencën dhe do të sigurojnë vendimmarrje gjithëpërfshirëse.

7.4.1 Trajnime për Qeverisjen Vendore dhe Shoqërinë Civile

Qeveritë vendore dhe organizatat komunitare po luajnë një rol gjithnjë e më të rëndësishëm në mbikëqyrjen e projekteve të energjisë së rinovueshme, sidomos për çështje që lidhen me

përdorimin e tokës, ndikimet mjedisore dhe pjesëmarrjen publike. Megjithatë, shumë prej njësive vendore përballen me kufizime të kapaciteteve teknike dhe administrative.

Për të adresuar këtë, aktorët kombëtarë si MIE, Sekretariati i EITI dhe Shkolla Shqiptare e Administratës Publike (ASPA) mund të mbështesin programe trajnimi të përshtatura mbi:

- Kuptimin e licencave, kontratave dhe PPP-ve në energjinë e rinovueshme
- Mjetet për monitorimin e zbatueshmërisë së projekteve dhe mbrojtjes mjedisore
- Strategjitë për komunikimin me qytetarët dhe adresimin e shqetësimeve komunitare

Këto trajnime do të ndihmojnë institucionet vendore të bëhen partnerë më të fortë në qeverisjen energjetike dhe do të rrisin besimin e qytetarëve në zbatimin e projekteve të rinovueshme.

7.4.2 Bashkëpunimi Teknik me IRENA dhe Komunitetin e Energjisë

Shqipëria është tashmë anëtare e Agjencisë Ndërkombëtare për Energjinë e Rinovueshme (IRENA) dhe Traktatit të Komunitetit të Energjisë. Këto partneritete ofrojnë mundësi të pasura për bashkëpunim teknik, krahasim të praktikave më të mira dhe shkëmbim njohurish.

Fushat e mundshme të bashkëpunimit përfshijnë:

- Mbështetje për planifikimin kombëtar të energjisë dhe modelimin e investimeve
- Shkëmbim praktikash të mira për dizajnin e ankandeve dhe mjetet e transparencës
- Asistencë në përputhjen e formateve të raportimit me standardet e BE-së dhe EITI

Përmes këtyre bashkëpunimeve, Shqipëria mund të përfitojë nga ekspertiza ndërkombëtare dhe të japë kontribut në udhëheqjen rajonale për qeverisjen e energjisë së rinovueshme. Këto partneritete gjithashtu forcojnë angazhimin strategjik të vendit për integrim në BE dhe në agjendën globale të tranzicionit të gjelbër.

8. Shembuj Konkretë: Zbatimi në Praktikë i Tranzicionit Energjetik të Shqipërisë

8.1 Parku Fotovoltaik i Karavastasë

Parku Diellor i Karavastasë është një nga investimet më të rëndësishme në energjinë e rinovueshme në Shqipëri. I vendosur në rajonin e Fierit, ky impiant fotovoltaik me kapacitet 140 MW përfaqëson një moment kyç në tranzicionin e vendit drejt prodhimit të qëndrueshëm të energjisë. I zhvilluar nga kompania franceze Volitalia, projekti iu dha me anë të ankandit të parë konkurrues për energji diellore në vitin 2020.

Procesi i ankandit u vlerësua gjerësisht si transparent dhe konkurrues, i menaxhuar me mbështetjen e Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH). Volitalia fitoi projektin duke ofruar një tarifë shumë të ulët prej 24.89 €/MWh për 50% të energjisë së prodhuar, sipas një kontrate 15-vjeçare të tipit “Contract for Difference” (CfD), ndërsa pjesa tjetër do të shitej në treg të lirë.

Ky projekt ishte i pari që përdori modelin e ankandit për projekte të mëdha në sektorin e energjisë së rinovueshme në Shqipëri. Ankandi ishte i hapur për investitorë ndërkombëtarë dhe përfshinte kritere paraprake të detajuara, rregulla të publikuara dhe mbikëqyrje nga institucione financiare ndërkombëtare—çka garantoj një proces të ndershëm dhe të llogaritur.

Ndërtimi filloi në vitin 2021 dhe, deri në fund të vitit 2023, centrali ishte plotësisht funksional. Projekti përfshiu instalimin e mbi 250,000 paneleve diellore dhe kontribuon ndjeshëm në diversifikimin e përzierjes së energjisë në vend, e cila tradicionalisht dominohet nga hidrocentralet.

Financimi i projektit u mbështet nga një paketë prej 99 milionë euro e organizuar nga BERZH, ku përfshiheshin edhe IFC dhe banka vendase—duke reflektuar besim të fortë të investitorëve në sektorin energjetik të Shqipërisë.

Projekti ka krijuar vende pune për komunitetin lokal dhe pritet të prodhojë energji të pastër për mbi 200,000 familje çdo vit. Gjithashtu, redukton mbi 96,000 ton emetime të CO₂ në vit, duke ndihmuar Shqipërinë në përmbushjen e angazhimeve ndaj Marrëveshjes së Parisit dhe Agjendës së Gjelbër të BE-së.

Në aspektin e transparencës, Karavastaja është një model shembullor. Dokumentacioni i licencimit, rezultatet e ankandit dhe struktura e financimit janë publikuar në platformat e MIE dhe BERZH, duke vendosur standard për tenderat e ardhshëm.

8.2 Parku Diellor i Spitallës

Parku Diellor i Spitallës është një projekt 100 MW i vendosur pranë Durrësit dhe përfaqëson nismën e dytë madhore për energjinë diellore të dhënë përmes një ankandi publik në Shqipëri. Ashtu si Karavastaja, projekti është zhvilluar nga Voltalia, duke konsoliduar më tej praninë e saj në tregun energjetik shqiptar.

Ankandi për Spitallën u zhvillua në vitin 2021, dhe Voltalia u shpall sërish fituese. Projekti iu dha sipas një kontrate CfD 15-vjeçare, me një tarifë prej 29.89 €/MWh për 70 MW të prodhimit, ndërsa 30 MW do të tregtohen në treg të lirë.

Spitalla përfaqëson një evolucion në politikat e energjisë së rinovueshme të Shqipërisë. Duke u mbështetur në përvojën nga Karavastaja, procesi i tenderimit u përmirësua në aspektet e efikasitetit dhe reagimit nga investitorët. Dokumentacioni u publikua në kohë, me afate të qarta dhe përfshiu konsultime me palët e interesuara për të rritur transparencën.

Që nga mesi i vitit 2024, ndërtimi i impiantit është në zhvillim e sipër dhe përfundimi pritet në periudhën 2025–2026. Projekti përfshin teknologji të avancuar PV dhe sisteme ndjekëse për të optimizuar prodhimin energjetik, duke kontribuar më tej në objektivat e diversifikimit të energjisë.

Spitalla gjithashtu tregon rritjen e interesit të institucioneve financiare ndërkombëtare në Shqipëri. Financimi përfshin kapital privat dhe mbështetje shumëpalëshe, mbi modelin e suksesshëm të testuar në Karavasta.

Autoritetet vendore janë përfshirë gjithnjë e më shumë në proceset e licencimit dhe përdorimit të tokës për Spitallën. Konsultimet me komunitetin janë organizuar si pjesë e vlerësimeve të ndikimit mjedisor dhe social, dhe janë krijuar mundësi punësimi në dizajnin, ndërtimin dhe mirëmbajtjen e projektit.

Spitalla është një model se si Shqipëria po shkallëzon energjinë e rinovueshme përmes mekanizmave të ankandëve, duke ruajtur qeverisjen transparente. Ajo reflekton vazhdimësi në

politikat qeveritare, besim të investitorëve dhe pjekuri rregullatore. Ky model mund të përsëritet për tenderat e ardhshëm në energjinë diellore dhe atë me erë, sidomos për arritjen e objektivave të NECP deri në vitin 2030.

8.3 Gazsjellësi Trans-Adriatik (TAP) dhe Infrastruktura e Gazit

Gazsjellësi Trans-Adriatik (TAP) është një projekt strategjik që lidh Shqipërinë me Korridorin Jugor të Gazit, duke sjellë gaz nga rajoni i Kaspikut në Evropë. TAP është operacional që nga viti 2020 dhe transporton rreth 10 miliardë metra kub gaz në vit përmes Shqipërisë, Greqisë dhe Italisë.

Megjithëse Shqipëria aktualisht nuk ka rrjet shpërndarjeje të brendshme të gazit, prania e TAP ka krijuar mundësi të reja strategjike. Janë duke u zhvilluar studime fizibiliteti për zgjerimin e infrastrukturës së gazit për përdorim industrial dhe rezidencial, veçanërisht në zonat ekonomike kyçe.

Nga pikëpamja e transparencës, TAP rregullohet nga ERE, e cila mbikëqyr aksesin e palëve të treta dhe vendosjen e tarifave. Megjithatë, disa aktorë kanë kërkuar më shumë publikim të të dhënave mbi tarifat tranzit, kontributet fiskale dhe marrëveshjet për infrastrukturën lokale.

Konsorciumi që menaxhon TAP-in, TAP AG, ka ndërmarrë nisma zhvillimi për komunitetet përgjatë gjurmës së gazsjellësit, duke përfshirë përmirësim rrugësh dhe projekte për restaurim mjedisor. Këto përpjekje kanë ndikuar pozitivisht në infrastrukturën lokale dhe marrëdhëniet me komunitetet.

Qeveria shqiptare e konsideron TAP një shtyllë të rëndësishme të diversifikimit energjetik. Gazi mund të shërbejë si një karburant tranzitor që plotëson energjitë me karakter të ndërprerë si era dhe dielli. TAP gjithashtu forcon rolin rajonal të Shqipërisë si një nyje energjetike.

Në vitin 2022, qeveria nisi dialog me partnerë ndërkombëtarë për të shqyrtuar mundësitë për zhvillimin e një rrjeti të brendshëm të gazit, duke përfshirë lidhje të mundshme me Fierin, Ballshin dhe Tiranën, në përputhje me strategjinë afatgjatë energjetike të vendit.

Ndërsa të ardhurat nga TAP ende nuk janë të ndara sipas projekti në raportet EITI, ekziston baza ligjore dhe institucionale për të mundësuar raportim të tillë. Me përmirësimin e kuadrit të transparencës, Shqipëria mund të përfshijë të dhëna më të detajuara për TAP në publikimet e ardhshme.

Në përgjithësi, TAP përfaqëson ndërthurjen e bashkëpunimit rajonal, investimeve në infrastrukturë dhe planifikimit afatgjatë energjetik. Me rritjen e transparencës dhe angazhimin të aktorëve, TAP mund të luajë një rol edhe më të madh në të ardhmen e qëndrueshme energjetike të Shqipërisë.

Tabela Përmbledhëse: Mësim nga Shembujt e Tranzicionit Energjetik të Shqipërisë

Projekti	Çfarë Tregon	Fuqia Kryesore në Transparencë
Karavasta	Çmim inovativ me CfD dhe financim i qëndrueshëm	Kushte të qarta kontraktuale, financim konkurrues dhe të dhëna për tarifat

Projekti	Çfarë Tregon	Fuqia Kryesore në Transparencë
Spitalla	Shkallëzim i energjisë së rinovueshme	Përdorim i vazhdueshëm i modelit CfD me proces ankandi transparent
TAP	Mundësi strategjike për diversifikim	Mbikëqyrje rregullatore solide, por nevojë për rritje të publikimit të tarifave dhe marrëveshjeve vendore

9. Konkluzion: E Ardhmja Energjetike e Shqipërisë përmes Transparencës

1. Shqipëria ndodhet në një moment vendimtar të zhvillimit të saj energjetik. Ndërsa kalon nga dominimi i hidroenergjisë drejt një përzierjeje më të diversifikuar që përfshin diellin, erën dhe gazin natyror, transparenca dhe qeverisja e mirë janë thelbësore.
2. Kjo transformim mbështetet nga një konsensus kombëtar dhe ndërkombëtar që tranzicioni energjetik duhet të jetë gjithëpërfshirës, pjesëmarrës dhe i bazuar në institucione funksionale. Angazhimi ndaj Marrëveshjes së Parisit, Traktatit të Komunitetit të Energjisë dhe Standardit të EITI pozicionon Shqipërinë si udhëheqëse në rajon.
3. Ankandet për energjinë diellore si Karavasta dhe Spitalla kanë treguar se Shqipëria mund të tërheqë investime ndërkombëtare konkurruese me rregulla të qarta. Ato janë shembuj se si ndërtohet besimi.
4. TAP ofron fleksibilitet dhe kapacitet mbështetës për një sistem energjetik që do të dominohet gjithnjë e më shumë nga burimet e ndërrprera si era dhe dielli—nëse menaxhohet me transparencë.
5. Qartësia ligjore dhe institucionale mbetet shtyllë për qeverisjen efektive. Kuadri ligjor është përmirësuar, por kërkohet përditësim për të reflektuar ritmin e tregut.
6. Koordinimi midis MIE, AKBN, ERE dhe aktorëve të tjerë është në përmirësim, por fragmentimi mbetet problem, sidomos në proceset e licencimit dhe bazat e të dhënave.
7. Informacioni mbi licencat dhe tarifat është bërë publik përmes portalit të ERE, por mungon një regjistër qendror për të gjitha projektet e energjisë.
8. Zbatimi i EITI ka ofruar një platformë të qëndrueshme për promovimin e transparencës. Përfshirja e energjisë së rinovueshme në raportim është një hap i natyrshëm.
9. Të dhënat financiare publike, si tarifat, të ardhurat për shtetin dhe kontributet nga projektet, duhet të përditësohen rregullisht.
10. Transparenca e pronësisë përfituese po përparon falë QKB-së—një bazë e fortë për reduktimin e rreziqeve të keq-qeverisjes.
11. Ndërtimi i kapaciteteve është thelbësor për bashkitë, OJF-të dhe zhvilluesit e vegjël që të jenë pjesë aktive e tranzicionit.
12. Bashkëpunimi me IRENA, Komunitetin e Energjisë, BERZH-in dhe partnerë të tjerë ka qenë thelbësor dhe duhet të thellohet.
13. Pjesëmarrja publike është themel i EITI dhe kornizave të integritetit në BE. Shqipëria duhet të forcojë hapësirat për dialog me komunitetet.
14. Bashkitë duhet të mbështeten për të zhvilluar dëgjesa dhe për të shpërndarë materiale të thjeshtuara për projektet në planifikim.
15. Treguesit e qartë dhe panelet e të dhënave për kapacitetet, rezultatet e ankandëve dhe të ardhurat fiskale janë mjete për monitorim efektiv.
16. Standardi i EITI 2023 ofron një mundësi për ta formalizuar raportimin mbi energjinë e rinovueshme dhe për të forcuar mësimin ndërsektorial.

17. Përmirësimi i cilësisë së të dhënave, aksesit për përdoruesin dhe monitorimit në kohë reale do ta bëjë sistemin energjetik më llogaridhënës.
18. Ambiciet energjetike të Shqipërisë janë të lidhura me objektivat më të gjera të zhvillimit: rezilencë ndaj klimës, punësim, zhvillim rural dhe integrim në BE.
19. Tranzicioni energjetik është një proces kolektiv që kërkon bashkëpunim të ngushtë midis shtetit, sektorit privat, shoqërisë civile dhe komuniteteve.
20. Shqipëria ka ndërmarrë hapa konkretë drejt një të ardhmeje energjetike të qëndrueshme dhe transparente. Me fokus institucional dhe partneritete ndërkombëtare, vendi është mirëpozicionuar për të çuar përpara sektorin e energjisë të bazuar në parimet e EITI dhe të mos lërë askënd pas.

Referencat

1. Autoriteti i Rregullimit të Energjisë (ERE) – <https://www.ere.gov.al>
2. Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) – <https://www.infrastruktura.gov.al>
3. Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN) – <https://www.akbn.gov.al>
4. Agjencia për Eficiencën e Energjisë – <https://www.eea.gov.al>

5. Operatori i Sistemit të Transmetimit (OST) – <https://www.ost.al>
6. Korporata Elektroenergjitike Shqiptare (KESH) – <https://www.kesh.al>
7. Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike (OSHEE) – <https://www.oshee.al>
8. Sekretariati i EITI Shqipëri – <https://www.albeiti.org>
9. Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) – <https://www.ebrd.com>
10. Agjencia Ndërkombëtare për Energjinë e Rinovueshme (IRENA) – <https://www.irena.org>
11. Sekretariati i Komunitetit të Energjisë – <https://www.energy-community.org>
12. TAP AG (faqja zyrtare) – <https://www.tap-ag.com>
13. Open Data Albania – <https://ndiqparate.al>
14. Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB) – <https://www.qkb.gov.al>
15. Regjistri Kombëtar i Koncesioneve (MF) – <https://www.financa.gov.al>
16. Agjenda Dixhitale Shqipëri 2022–2026 – <https://akshi.gov.al/dokumenta-strategjik/>
17. Raportet EITI Shqipëri 2019–2021 – <https://www.albeiti.org/raporte-eiti/>
18. Informacion mbi projektet Karavasta & Spitalla – <https://www.voltalia.com>
19. ERRANet: Prezantimi mbi ankandet në Shqipëri – [ERRANet Albania Auction Presentation](https://erranet.albania.auction/Presentation)
20. Vlerësimi i energjisë ujore nga UNECE – [Prezantim UNECE](https://www.unec.org/prezantim-unece)
21. Balkan Green Energy News – <https://balkangreenenergynews.com>
22. Politiko Albania (mbulimi i financimeve të projekteve) – <https://politiko.al>
23. ResearchGate – Harta gjeografike e projekteve të rinovueshme në Shqipëri – <https://www.researchgate.net>
24. Agjenda e Gjellbër e BE për Ballkanin Perëndimor – <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu>
25. Partneriteti për Qeverisjen e Hapur (OGP) – Shqipëri – <https://www.opengovpartnership.org/members/albania>

Aneksi 1 – Përmbledhje e Kuadrit Ligjor për Sektorin Energjetik në Shqipëri

Akti Ligjor	Viti Referenca /	Qëllimi dhe Objektivi	Lidhja me EITI dhe Tranzicionin Energjetik
Ligji nr. 138/2013 për Burimet e Rinovueshme	I ndryshuar më 2017	Promovon burimet e rinovueshme (diellore, erë, biomasë) dhe mekanizmat mbështetës	Krijon rregulla për investime dhe ankande të hapura për sektorin RES
Ligji nr. 124/2015 për Eficiencën e Energjisë	Në fuqi	Kërkon auditime energjetike, objektiva kombëtare dhe kurse në sektorin publik	Jep të dhëna për monitorim të tranzicionit (EITI 7.4), përputhet me Agjendën e Gjellbër të BE
Ligji nr. 43/2015 për Sektorin e Energjisë Elektrike	Në fuqi	Organizimi i tregjeve të prodhimit, transmetimit dhe shpërndarjes	Baza për funksionimin e ERE, licencim dhe përcaktim tarifash – EITI 2, 4, 6
Ligji nr. 102/2015 për Sektorin e Gazit Natyror	Në fuqi	Rregullon transmetimin, shpërndarjen dhe furnizimin me gaz	Përafron me TAP, mundëson raportim për flukset dhe termat fiskalë
Ligji nr. 125/2013 për Koncesionet dhe PPP-të	I konsoliduar me VKM-të	Rregullon kuadrin e PPP-ve përfshirë projektet energjetike	Baza ligjore për transparencë në tenderë dhe licenca (EITI 2.5)
Ligji nr. 25/2018 për Qendrën Kombëtare të Biznesit	Në fuqi	Rregjistrim subjektsh dhe publikim të pronësisë përfituese	Mbështet transparencën e BO për subjektet me licencë energjetike (EITI 2.5)
Agjenda Dixhitale 2022–2026	Vendim i Këshillit të Ministrave	Kuadër për digjitalizimin e shërbimeve publike dhe transparencës	Mundëson ndërveprueshmëri në databazat e licencimit dhe raportimit
VKM nr. 867/2016 për Procedurat Konkurruese për Projektet RES	Akt zbatues i Ligjit 138/2013	Përcakton ankandet publike dhe kriteret e përzgjedhjes për projektet diellore dhe me erë	Bazë për ankandet me model CfD (Karavasta, Spitalla); transparencë në licencim
Plani Kombëtar për Energjinë dhe Klimën (NECP) – Draft	2021–2030	Vendos objektiva për burimet e rinovueshme, diversifikimin e miksit energjetik dhe strategjitë për dekarbonizim	Harmonizon politikat kombëtare me udhëzimet e EITI për tranzicionin energjetik

Aneksi 2 – Shembull Template për Raportim EITI për Projektet e Energjisë së Rinovueshme

Fusha	Përshkrimi	Shembull
Emri i Projektit	Emri i projektit të licencuar ose në operim	Parku Diellor Karavasta
Lloji i Teknologjisë	Lloji i burimit: Diell, Erë, Gaz	Diellor
Kapaciteti (MW)	Kapaciteti i instaluar apo i planifikuar në megavat	140
Vendndodhja	Rajoni / Bashkia	Bashkia Fier
Zhvilluesi / Operatori	Emri ligjor i kompanisë zhvilluese	Voltalia Albania
ID e Licencës	Numri i referencës i licencës së dhënë nga ERE / MIE	Licenca Nr. 03-2020-ERE
Data e Licencës	Data e dhënies së licencës	15 Prill 2020
Tarifa / Vlera e PPA-së	Tarifa e kontraktuar (€/MWh) ose termat e marrëveshjes	€29.89/MWh – Kontratë CfD
Lloji i Dhënies	Ankand, Koncesion apo Negocim i Drejtpërdrejtë	Ankand Konkurrues
Të Ardhura për Shtetin	TVSH, qira tokësore, taksa koncesionare, etj.	€3.2M në vit (vlerësim)
Prodhimi (vjetor)	Energjia vjetore e prodhuar (MWh)	210,000 MWh
BO i Publikuar	Po / Jo – a është publikuar pronësia përfituese në QKB	Po
Linku i Regjistrimit BO	Lidhja me profilin në QKB / EITI	Voltalia QKB
Leja Mjedisore	Data dhe autoriteti i lëshimit	Aprovuar – MMPAU, 2020
Statusi	Në operim, në ndërtim, i planifikuar	Në operim

ANEKSI 3 – Matrica e Mandateve Institucionale – Sektori i Energjisë në Shqipëri

Institucioni	Baza Ligjore	Funksionet Kryesore	Roli në Kontekstin e EITI
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE)	Ligji nr. 43/2015; Ligji nr. 138/2013; NECP	Hartimi i politikave, koordinimi i strategjive, mbikëqyrja e koncesioneve dhe ankandeve	Koordinon zbatimin ndërinstitucional të EITI; përputhet me Standardin EITI 2 & 5
Enti Rregullator i Energjisë (ERE)	Ligji nr. 43/2015; Ligji nr. 102/2015	Licencim, përcaktim tarifash, mbikëqyrje rregullatore e tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit	Publikon vendimet e licencimit dhe të dhëna tarifore (Standardi EITI 6)
Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore (AKBN)	Vendimi i Këshillit të Ministrave 547/2006	Licencim projektesh, monitorim i kërkimeve, mbikëqyrje teknike e burimeve hidro dhe të rinovueshme	Mban regjistrin e projekteve, kontribuon në transparencën e kontratave/licencave
Agjencia për Eficiencën e Energjisë (EEA)	Ligji nr. 124/2015	Promovon eficiencën e energjisë, mbikëqyr auditimet dhe zbatimin e masave në ndërtesa/industri	Mbështet treguesit
OST (Operatori i Sistemit të Transmetimit)	Ligji nr. 43/2015; Licencuar nga ERE	Siguron sigurinë e rrjetit të transmetimit, menaxhon lidhjet me rrjetin për RES dhe import/eksport	Publikon të dhëna mbi prodhimin dhe volumen e transmetimit (EITI 6.3, 7.1)
KESH (Korporata Elektroenergjitike Shqiptare)	Ligji për Ndërmarrjet Publike; Statuti i Shoqërisë	Prodhim nga HEC-et e mëdha, tregti energjie, ndërmarrje në pronësi shtetërore	Publikon të dhëna mbi të ardhurat dhe performancën si ndërmarrje publike (EITI 2.6)
Grupi OSHEE (Operatori i Shpërndarjes)	Ligji nr. 43/2015	Shpërndarja dhe furnizimi me pakicë, matje inteligjente, shërbime për klientët	Siguron të dhëna për konsumin, të ardhurat dhe tarifat përkatëse
QKB (Qendra Kombëtare e Biznesit)	Ligji nr. 25/2018	Regjistrimi i subjekteve, publikimi i pronësisë përfituese (BO)	Mban regjistrin e PP-ve (Kërkesa EITI 2.5)
AKSHI (Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit)	Vendimi i Këshillit të Ministrave 2007; Agjenda Dixhitale 2022–2026	Ndërveprueshmëri, mbështetje për qeverisjen elektronike, infrastrukturë dixhitale për të dhëna të hapura	Mbështet faqen dixhitale të platformave të transparencës (EITI 7.2)

Ky punim u mbështet nga Fondi Shumëdonator i Mbështetjes Programatike Globale për Industrinë Nxjerrëse (EGPS), i administruar nga Banka Botërore. Gjetjet, interpretimet dhe përfundimet e shprehura në këtë punim janë të autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Bankës Botërore, Bordit të Drejtorëve Ekzekutivë të saj apo qeverive që ata përfaqësojnë.